

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových studií

Petr JAHN

Sexuální minority v zemích Jižní Ameriky

Srovnávací studie právního, sociálního a kulturního postavení

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2008

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci řešil sám a že jsem uvedl veškerou použitou literaturu.

Olomouc, 15. srpna 2008

.....

podpis

Chtěl bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za trpělivost, velice vstřícný přístup, cenné rady a připomínky, které mi dopomohly při vypracování této bakalářské práce.

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Geografie

Školní rok: 2005/06

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

student

Petr JAHN

obor

Mezinárodní rozvojová studia

Název práce:

Sexuální minority v zemích Jižní Ameriky

Srovnávací studie právního, sociálního a kulturního postavení

Sexual minorities in the countries of South America:

A comparative study of legal, social, and cultural situation

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je charakteristika současného právního, sociálního a kulturního postavení sexuálních minorit (práce se omezí na homosexuály) v zemích Jižní Ameriky. Autor podrobně popíše stav řešení dané problematiky v jednotlivých jihoamerických zemích (včetně Trinidadu a Tobaga) a provede vzájemné srovnání.

Struktura práce:

1. úvod
2. cíle práce
3. přehled relevantní literatury a zdrojů
4. pojem sexuální minority
5. vztah k sexuálním minoritám v různých kulturách, právní postavení sexuálních minorit
6. právní, sociální a kulturní postavení homosexuálů v jednotlivých jihoamerických zemích
7. sexuální minority v zemích Jižní Ameriky – srovnání a aktuální trendy
8. závěry
9. shrnutí – summary, klíčová slova – key words (v českém a anglickém jazyce)

Bakalářská práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

bod 2, 3, 4 zadání: prosinec 2006; bod 5 a 6 zadání (souběžně): do května 2007; bod 7 zadání: do prosince 2007; bod 8 a 9 zadání: do 31. 3. 2008; zpracování textu BP: leden–duben 2008.

Rozsah grafických prací: grafy, schémata, mapy

Rozsah průvodní zprávy: 12 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Seznam odborné literatury:

Rupp, L. J. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví v Americe od příchodu Evropanů po současnost.* Praha: One Woman Press, 2002. – včetně rozsáhlé bibliografie

Tielman R., Hendriks, A., van der Veen, E. *The Third Pink Book: A Global View of Lesbian and Gay Liberation and Oppression.* Buffalo, N.Y.: Prometheus Books, 1993.

West, D., Green, R. *Sociolegal Control of Homosexuality: A Multi-Nation Comparison.* New York: Kluwer Academic Publishers, 2002.

Internet:

www.ilga.org – International Lesbian and Gay Association

www.ilga.info/C_INFORMATION.htm – World Legal Survey (2000)

www.borngayprocon.org/pop/marriagetimeline.htm – Timeline of Significant Events in the Gay Marriage Issue

www.movilh.org – Movimiento de Integración y Liberación Homosexual

www.cha.org.ar – Comunidad Homosexual Argentina

www.iglhrc.org – International Gay and Lesbian Human Rights Commission

www.sodomylaws.org – Sodomy Laws

www.partnerstvi.cz – Registrované partnerství

www.gay.iniciativa.cz – Gay iniciativa v České republice

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 16. 11. 2006

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. 5. 2008

vedoucí katedry

vedoucí diplomové práce

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíle práce	9
3. Metody zpracování s přehledem relevantních zdrojů	10
4. Pojem sexuální minority	12
5. Vztah k sexuálním minoritám v jihoamerických kulturách.....	15
6. Právní postavení sexuálních minorit od počátku kolonizace po současnost	28
7. Právní, sociální a kulturní postavení homosexuálů v jednotlivých jihoamerických zemích	33
7.1. Argentina	33
7.2. Bolívie	35
7.3. Brazílie.....	36
7.4. Ekvádor	39
7.5. Francouzská Guyana.....	40
7.6. Guyana	41
7.7. Chile.....	42
7.8. Kolumbie.....	43
7.9. Paraguay	45
7.10. Peru.....	46
7.11. Surinam.....	48
7.12. Trinidad a Tobago	48
7.13. Uruguay	50
7.14. Venezuela	51
8. Sexuální minority v zemích Jižní Ameriky - srovnání a trendy	53
9. Závěry	58
10. Shrnutí - Summary.....	59
11. Použité zdroje	61

Seznam použitých zkratk v textu

AIDS	<i>Acquired Immune Deficiency Syndrome</i> Syndrom získaného selhání imunity
CHA	<i>Comunidad Homosexual Argentina</i> Homosexuální společenství v Argentině
CIA	<i>Central Intelligence Agency</i> Ústřední zpravodajská služba (USA)
GGB	<i>Grupo Gay da Bahia</i> Gay skupina Bahia (Brazílie)
GINA	<i>Government Information Agency</i> Vládní informační agentura (Guyana)
HIV	<i>Human Immunodeficiency Virus</i> Virus lidského deficitu imunity
ILGA	<i>International Lesbian and Gay Association</i> Mezinárodní asociace leseb a gayů
IGLHRC	<i>International Gay and Lesbian Human Rights Commission</i> Mezinárodní komise o gay a lesbických lidských právech
LGBT	<i>Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender/Transsexual people</i> Lesby, gayové, bisexuálové a transsexuální/transgender lidé
MHOL	<i>Movimiento Homosexual de Lima</i> Homosexuální hnutí v Limě (Peru)
MOVILH	<i>Movimiento de Integración y Liberación Homosexual</i> Hnutí za integraci a osvobození homosexuálů (Chile)
SASOD	<i>Society Against Sexual Orientation Discrimination</i> Společnost proti diskriminaci na základě sexuální orientace (Guyana)

1. Úvod

V poslední době jsme svědky emancipace gay a lesbických organizací, které si kladou za cíl prosazovat ve společnosti kromě informací o životě příslušníků těchto sexuálních minorit také povědomí o potřebnosti boje za jejich práva. Slyšíme tak nejen ve vlastní zemi, ale i v Evropské unii a ve světě diskuze o potřebě antidiskriminačních zákonů, registrovaného partnerství, manželství homosexuálů, či adopce dětí páry stejného pohlaví. Je to určitý trend, který je vlastní euroamerické civilizaci, ale nevyhýbá se ani Jižní Americe a potažmo celé Latinské Americe.

Jižní Amerika v tomto směru stojí dosud mimo zorné pole naší veřejnosti, což se projevuje i na nedostatku informačních zdrojů, které by se touto problematikou dostatečně zabývaly. Jižní Amerika je ale místo, které je nejen z pohledu postavení sexuálních minorit velice zajímavé. Najdeme tu stále země, kde je homosexuální chování trestáno až doživotním odnětím svobody, ale i země, které neváhají jít za institut registrovaného partnerství a přemýšlí o tom, jak umožnit adopci dětí i homosexuálním párům. Je to světadíl, kde se prolínají různé kultury, náboženství a názory lidí na život a je zajímavé se mu věnovat i ze strany problematiky postavení sexuálních minorit.

2. Cíle práce

Tato studie si klade za cíl shrnout dostupné informace o přístupu zemí Jižní Ameriky k sexuálním menšinám do jedné ucelené práce, která by dala přehled o situaci těchto menšin. Hlavní část této studie se zaměří na charakteristiku současného právního, sociálního a kulturního postavení sexuálních menšin, v jednotlivých jihoamerických zemích, s důrazem na menšinu homosexuální. Dále nastíní historický vývoj, kterým se jejich právní postavení ubíralo a současně se bude věnovat vztahu jihoamerických kultur k sexuálním menšinám, který často determinoval jejich postavení až do dnešních dní.

Cílům této studie odpovídá její struktura, práce se zaměří na tyto dílčí aspekty dané problematiky:

- teoretická východiska a vymezení používaných pojmů
- kulturní historie sexuálních menšin v zemích Jižní Ameriky
- historie právního postavení sexuálních menšin
- současný stav v jednotlivých zemích
- srovnávací studie a predikce dalšího vývoje

3. Metody zpracování s přehledem relevantních zdrojů

Při vypracování této bakalářské práce byla použita rešeršně-kompilační metoda zpracování, spočívající ve sběru a kompletaci dat, která byla dále zpracovávána a následně interpretována.

Kurzíva v textu je použita v případě výrazů, které nemají v češtině přesný ekvivalent, nebo odrážejí místní poměry, jejich význam bývá uveden v závorkách. Všechny zkratky v textu jsou vysvětleny v seznamu použitých zkratek umístěném na začátku práce. Citace v textu jsou provedeny formou poznámek pod čarou, úplný seznam použité literatury se nachází v poslední kapitole této práce.

Dostupná tištěná literatura v češtině se k tomuto tématu prakticky nevyskytuje. Použité knižní zdroje v českém jazyce jsou téměř pouze sexuologické odborné publikace, které byly použity hlavně pro vymezení potřebných pojmů. Pouze kniha Leily J. Rupp (2002) *Vytoužená minulost* se dané problematice dotýká, z velké části však jen okrajově. Většina citované tištěné literatury tedy pochází z USA, kde má zkoumání problematiky sexuálních menšin dlouhou tradici a problematikou se zabývá řada autorů (např. Pete Sigal, Serge Gruzinski, Richard G. Parker, James N. Green, apod.). Velkým přínosem se stal sborník P. Sigala (2003) *Infamous Desire: Male Homosexuality in Colonial Latin America*, obzvláště pro zpracování kapitol o kulturní a právní historii postavení sexuálních minorit.

Pro kapitolu 7, o postavení sexuálních minorit v jednotlivých jihoamerických zemích, se až na výjimky rozsáhlé studie, které by se týkaly konkrétních zemí, nevyskytují. Použít tak bylo možné pouze monografie Jamese N. Greena (1999) a Richarda G. Parkera (1999), které se detailně zaměřují na historii vývoje v Brazílii. Ostatními zeměmi se většina knih příliš důkladně nezabývá, pouze je zmiňuje v některých ze svých kapitol. Důležitý přehled všech zemí s jejich základní stručnou charakteristikou v oblasti postavení a práv LGBT přinesla kniha *The Third Pink Book* Aarta Hendrikse,

Roba Tielmana a Everta van der Veena (1993), kde však bylo mnoho údajů již poměrně zastaralých a bylo třeba je aktualizovat z internetových zdrojů.

Hlavním pramenem informací v kapitole 7, která pojednává o konkrétních jihoamerických zemích byl tudíž internet. Informace tak byly čerpány ze stránek, které se věnují přímo této problematice, jako například webová stránka Avert, která shromažďuje údaje o minimálním věku pro pohlavní styk mezi osobami stejného a různého pohlaví. Dalším zdrojem informací byly organizace, které se věnují právům LGBT minorit, jako je například mezinárodní organizace ILGA, či místní gay a lesbické organizace v jednotlivých zemích (GGB, MOVILH, apod.). Dále určitou skupinu informačních pramenů tvořily novinové články na zpravodajských serverech. Byly tak využívány zdroje běžně známých médií, jako je BBC nebo Reuters, ale i zpravodajské weby, které se zaměřují na informace z oblasti problematiky LGBT, nebo webové stránky zaměřené spíše na nábožensky orientované zpravodajství.

Poslední skupinou informačních zdrojů tvoří přímo konkrétní zákony jednotlivých zemí; ať už třeba zákony o registrovaném partnerství, nebo případně zákony kriminalizující homosexuální chování. Znění těchto zákonů je dostupné opět přes internet, nejčastěji přes webové stránky příslušných ministerstev, nebo parlamentu dané země.

4. Pojem sexuální minority

Sexuální minority jsou značně obsáhlý pojem, který obecně zahrnuje skupiny osob, které se nějakým způsobem vymaňují z většinového sexuálního chování společnosti, nebo mají menšinovou sexuální orientaci.¹ Do sexuálních minorit můžeme také zahrnout skupiny osob, které určitým způsobem překračují genderové role běžné ve společnosti za daných kulturních a historických podmínek, aniž by to nutně muselo ovlivnit jejich sexuální chování. Tento obecný pojem zahrnuje značnou škálu forem sexuálního chování, genderových rolí, sexuálních orientací a identit, a tvoří tak velice nesourodou skupinu populace, pro kterou je společné pouze to, že její jednotlivé dílčí skupiny objektivně jsou, nebo aspoň jsou většinově považovány za menšinové.

V užším pojetí pojetí spadá do pojmu sexuální minority především nejviditelnější a pravděpodobně nejpočetnější skupina homosexuálů – gayové a lesby, dále pak bisexuálové a transsexuálové (transgender lidé). Tyto skupiny bývají souhrnně označovány jako LGBT a nebo dnes již běžně jako *queer*. Mohou sem však spadat ještě transvestité, asexuálové, nebo intersexuálové. V širším pojetí sexuálních minorit mohou být uvažovány také i sexuální deviace, jako je pedofilie, zoofilie apod., což však nebývá většinou ani v odborné literatuře zvykem. Nejčastěji pokud obecně hovoříme o sexuálních minoritách, tak máme na mysli pouze LGBT a tato práce se tohoto pojetí také drží.

Samotný pojem „homosexualita“, jakožto termín, označující sexuální a citovou orientaci nebo sexuální chování mezi osobami stejného pohlaví, se objevil a následně prosadil až ve druhé polovině 19. století jako neutrální náhrada za dříve používané pejorativní a zavádějící pojmy jako je sodomie nebo pederastie.² Homosexualita se vyskytuje jak u mužů, tak i u žen

¹ Obecně vnímané pojetí sexuálních minorit, např. WEISS – ZVĚŘINA (2001), ZVĚŘINA (2003), RUPP (2002), apod.

² ZVĚŘINA (2003, 120)

v určitém procentu populace. Často se v odborné literatuře mluví o rozmezí 2–10 %, nejčastěji zmiňované číslo většinou bývá 4 %.³ Homosexuální muži se dnes běžně označují jako gayové, homosexuální ženy jako lesby, lesbičky, případně lesbické ženy.

V případě homosexuality je nutné rozlišit mezi homosexuálním chováním a homosexuální orientací, která je založena na niterné erotické a citové přitažlivosti osobami stejného pohlaví.⁴ Platí tak, že ne každé homosexuální chování musí být motivováno homosexuální orientací. K homosexuálnímu chování tak dochází často v situacích, kdy dlouhodobě není možnost heterosexuálních styků u heterosexuálních osob. Na druhou stranu také ne každý homosexuálně orientovaný jedinec se homosexuálně chová.⁵ Mnoho gayů může vstupovat do heterosexuálních vztahů, nebo do manželství pod tlakem společnosti a silné kulturní tradice.

Jako bisexualitu označujeme stav, kdy člověk není schopen jednoznačně říci, které pohlaví eroticky a citově preferuje. Skutečně bisexuálně orientovaných lidí je ve společnosti velice málo, ve většině případů je se jedná o bisexuální chování převážně homosexuálně orientovaných osob. Platí zde úměra, že čím méně liberální prostředí, tím více gayů a leseb chovajících se občas a nebo trvale bisexuálně.⁶

O transsexualitě mluvíme v případě, kdy lidské psychosexuální pohlaví je v rozporu s pohlavím tělesným. Takový člověk se snaží žít podle své psychosexuální identity jako přílušník druhého pohlaví, než se kterým se narodil.⁷ Transsexuálové v dnešní době často podstupují chirurgickou změnu pohlaví, která má vyřešit onen nesoulad. V současnosti stále

³ WEISS – ZVĚŘINA (2001, 94)

⁴ Code004. 004.CZ – *Sexuální orientace* [online]. Publikováno 15. července 2005 [cit. 2008-08-06]. <<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005071512-h--homosexualita-orientace>>.

⁵ ZVĚŘINA (2003, 120)

⁶ ZVĚŘINA (2003, 121)

⁷ ZVĚŘINA – MALINA (2002, 58)

populárnější termín *transgender* má symbolizovat větší důraz na celkovou pohlavní identitu člověka, na překročení hranic vrozeného pohlaví,⁸ než pouze na jeho sexualitu. Transsexuálních lidí bývá ve společnosti velice málo, často jen zlomek promile mužské i ženské populace.⁹

Na tomto místě je vhodné ještě zmínit termín transvestitismus, který bývá často mylně zaměňován s transsexualitou. Transvestitismus je odborně definován jako pohlavní úchylka, projevující se snahou žít podle způsobů druhého pohlaví, zvláště co se týká způsobu oblékání, nebo líčení.¹⁰ Transvestité bývají nejčastěji muži, heterosexuálně orientovaní, kteří nepomýšlí na změnu pohlaví jako transsexuálové.¹¹ V širším pojetí však bývají jako transvestité označovány jakékoli osoby převlékající se do oblečení druhého pohlaví i z důvodů jiných, než přímo vlastní sexuální potřeby.¹² V případě převlékání se do šatů opačného pohlaví z důvodů zábavních vystoupení a průvodů se často spíše používá termín *drag*; muži se tudíž pak označují jako *drag queen* (dragová královna), ženy jako *drag king* (dragový král).¹³ Tyto osoby bývají často k vidění například na jihoamerických pouličních karnevalech.

⁸ RUPP (2002, 248)

⁹ ZVĚŘINA (2003, 135)

¹⁰ ZVĚŘINA - MALINA (2002, 59)

¹¹ ZVĚŘINA (2003, 147)

¹² MONEY (1990, 94)

¹³ RUPP (2002, 232)

5. Vztah k sexuálním minoritám v jihoamerických kulturách

Popsat věrohodně postavení sexuálních minorit v kulturách Jižní Ameriky je velice náročný úkol. Jak již bylo zmíněno výše, homosexualita, jakožto sexuální orientace nebo sexuální chování, byla pojmenována a popsána až ve druhé polovině 19. století¹⁴ a minimálně do té doby historické prameny tudíž homosexualitu tímto termínem nezmiňují, natož pak jiné sexuální orientace, nebo identity. Pro pochopení vztahu k sexuálním minoritám, jak je chápeme dnes, je nutné vzít v úvahu historický vývoj, často ještě z dob před samotnou kolonizací Jižní Ameriky. Taková komplexní antropologicko-historická studie, která by zahrnovala všechny významné kultury jihoamerických zemí a vývoj jejich vztahu k sexuálním minoritám za poslední staletí, by byla však výrazně nad rámec této práce.

Je třeba si uvědomit, že osoby zmiňované v historických textech není možné v naprosté většině chápat jako identické k soudobým gayům a lesbám.¹⁵ Jejich motivace k sexuálnímu chování s osobami stejného pohlaví nebo překračování genderových rolí závisela často na místním genderovém, nebo sexuálním systému.¹⁶ Tento genderový systém můžeme definovat jako způsob chápání a organizování genderu, neboli pohlavních rolí a identit, ve společnosti. Genderový systém tak zpětně působí i jako kontrolní mechanismus individuálního a kolektivního chování.¹⁷ Sexuální systém má podobně svoji roli ve společnosti na poli sexuality, určuje způsob jejího chápání a organizace,¹⁸ definuje vhodnou sexuální roli pro každé pohlaví a zpětně působí jako kontrolní mechanismus lidského sexuálního chování.

¹⁴ ZVĚŘINA (2003, 120)

¹⁵ RUPP (2002, 18)

¹⁶ SIGAL (2003a, 3)

¹⁷ RUPP (2002, 236)

¹⁸ RUPP (2002, 246)

Dá se říci, že tyto systémy tvoří určité obecně přijímané normativy v oblasti genderu a sexuality v dané kultuře.

Z dostupných zdrojů vyplývá, že i v předkolumbovských dobách homosexuální chování, nebo překračování genderových rolí, bylo součástí jihoamerických genderových a sexuálních systémů. Kultury, které převrácené genderové role institucionizovaly, se nedívaly na sexuální vztahy v tomto kontextu jako na deviantní.¹⁹ Jsou popsány domorodé společnosti ze severní části Incké říše, které homosexuální chování přijímaly jako jedno z možných vyjádření lidské sexuality.²⁰ Kronikář Cieza de León, který zachytil dobývání Peru, mluví o náčelnících mnoha domorodých komunit, kteří se oddávají sodomii. Zmiňuje také spirituální postavení sodomie v domorodém náboženství, kde ústřední roli zaujímal ritualizovaný transvestitismus a zženštilost.²¹

Z dnešního pohledu velice zvláštní osobu představuje postava berdaš (*berdache*), která se vyskytovala v mnoha domorodých společnostech. Jednalo se o osobu, která překračovala hranice genderu a měla sloužit k spirituálním, ale i ke společenským a sexuálním účelům. Berdaši většinou bývali muži, kteří se oblékali jako ženy, případně tuto roli mohla zastávat i žena, oblečená za muže.²² Ačkoli prameny uvádějí, že se bylo s berdaši jednáno s velkým respektem, v některých případech mohli být pravidelně znásilňováni a k transvestitismu nuceni násilím.²³

Situace v Jižní Americe doznala značných změn po příchodu Evropanů, kdy došlo kromě jiného i na vzájemnou konfrontaci různých konceptů sexuality a genderu. Jak historie ukázala, evropský vliv byl prakticky na celém kontinentě výrazně dominantní, nicméně evropské normativy genderu a sexuality nezůstaly beze změny a bez vzájemné

¹⁹ RUPP (2002, 28)

²⁰ STAVIG (2003, 138)

²¹ SIGAL (2003a, 2), roli v náboženských obřadech zmiňuje také STAVIG (2003, 139)

²² RUPP (2002, 229)

²³ SIGAL (2003a, 11)

interakce s normativy místními. Nový sexuální a genderový systém, který zde vznikl, byl určitou synkrezí mezi systémem evropským, domorodým a následně i systémem africkým.²⁴

Španělští dobyvatelé s sebou do nového světa přinesli extrémně nenávislný postoj vůči sexualitě mezi osobami stejného pohlaví, který nebyl založen pouze na morálních principech, ale především na předsudcích a propagandě vůči Maurům. Byla to záležitost národní pýchy, odlišení se od nenáviděných arabských způsobů. Sodomie byla považována za jeden z nejtěžších zločinů, za který následovala kastrace a ukamenování, které bylo v pozdějších letech nahrazeno popravou upálením.²⁵ Velice podobný represivní přístup uplatňovali Portugalci prostřednictvím inkvizičních soudů, které byly proslulé velmi trvdými výslechy a krutým mučením.²⁶

Při posuzování zdrojů z koloniálního období narážíme na problém jejich předpojatosti a značné terminologické nejednotnosti. V historických textech nacházíme informace o homosexuálním chování, většinou se ale jedná pouze o soudní spisy; informace o vztazích, jejich navazování a průběhu většinou chybí.²⁷ Ženská homosexualita zde nebývá zmiňována téměř vůbec.²⁸ Mužské homosexuální chování bývá často označováno termínem *sodomie*, který je však zavádějící, protože jeho význam se v různých textech liší. Kromě sexu mezi muži tak může ještě obsahovat význam análního sexu mezi mužem a ženou, sexu mezi ženami, nebo dokonce sexuální styk se zvířetem.²⁹ Kromě termínu *sodomie* byl běžně užívaný termín *pecado nefando* (ohavný hřích). Muži, kteří se podobného jednání dopustili bývali označováni jako *sodomité*, nebo termínem *perverso* (zvrhlík),

²⁴ RUPP (2002, 23), podobně MOTT (2003, 169)

²⁵ STAVIG (2003, 142-143)

²⁶ HIGGS (2003, 152)

²⁷ MOTT (2003, 190)

²⁸ STAVIG (2003, 142), rovněž GREEN (1999, 15)

²⁹ SIGAL (2003a, 5)

od 17. století pak také běžně termínem *puto*, který je v mnoha zemích Latinské Ameriky hojně používán až do dnešních dní.³⁰

Termín *puto* je definován svojí zženštilostí a pasivitou při sexuálním styku, druhotnou roli zde hraje pohlaví sexuálního protějšku, kterému však ani není společensky roven. Označení *puto* vzniklo jako nadávka a má do dnešních dní pejorativní význam a nesprávně bývá toto označení ztotožňováno se slovem *gay*, pro které je typická v první řadě sexuální orientace člověka a pohlaví sexuálního objektu; ne tedy pasivní role.³¹

Na nově získaných územích se Španělé snažili sodomii, jakožto projev domnělé primitivnosti, vymýtit všemi prostředky. Předpokládali, že pokud se jim podaří domorodé obyvatelstvo patřičně zcivilizovat, opustí i své primitivní praktiky.³² Domorodé a evropské systémy se tak dostaly do konfliktu v otázce homosexuality a sexuality obecně. Místní obyvatelstvo sice nakonec přijalo křesťanský koncept hříchu, nicméně vytvořilo si určité vlastní hybridní pojetí sexuality, ve kterém se prolínalo staré i nové.³³ Z raného koloniálního období je dokonce zaznamenána poměrně tvrdá oficiální linie vůči homosexuálnímu chování ze strany inckých vládců, ta však neměla na společnost dostatečně odstrašující dopad. Místní obyvatelstvo prokazovalo značné pochopení a toleranci pro privátní záležitosti a kromě toho homosexuální chování pořád nadále figurovalo i v domorodých náboženských rituálech.³⁴

Sexuální a genderový systém, který se tak postupně v Novém světě vyvíjel, byl založen na třech základních kamenech. Jedná se o židovsko-křesťanskou morálku, která má svoji oporu nejen náboženskou, ale také politickou; dále jde o místní domorodé sexuální a genderové systémy a v poslední řadě se jedná o sexuální anarchii afrických otroků z oblasti

³⁰ GRUZINSKI (2003, 198)

³¹ SIGAL (2003b, 103)

³² STAVIG (2003, 141)

³³ SIGAL (2003a, 17)

³⁴ STAVIG (2003, 138–140)

Guinejského zálivu.³⁵ Daleko větší sexuální otevřenost, běžná existence překračování genderových rolí, homosexuálního chování a jejich institucionalizace v Africe a také mezi původními americkými obyvateli sloužily jako důkazy o primitivitě a nemravnosti, které měly ospravedlňovat evropskou nadřazenost.³⁶ Nové prostředí a vzájemný vliv vedl k tomu, že v Novém světě některé africké etnické skupiny přejaly velice represivní sexuální morálku a naopak zdrojem sexuální anarchie byli bílí evropští osadníci.³⁷ Jejich heslem bylo „*Ultra Equinotialem non pecari*“ neboli „Není hříchu pod rovníkem“ a tomu přizpůsobovali své chování.³⁸ Touto synkrezí se tak vyvinul sexuální systém odlišný od evropského. Byl více liberální, často plný protikladů a díky otrokářství také více sadistický.³⁹

Během koloniálního období se postupně ve většině místních společností prosazovala homofobní represe. Docházelo k tomu souběžně s posilováním patriarchátu a rozvojem *machismu*, které mělo být v opozici proti zženštilosti, slabosti, zbabělosti, nebo citlivosti.⁴⁰ *Macho* je považován za ústřední komponent mužské identity latinskoamerického muže, který je v příkrém rozporu s tím, jakou roli zastává *puto*.⁴¹ Jsou tak oba vnímání za své protipóly. Nejedná se však o protiklad ve smyslu heterosexuál – homosexuál, mluví se zde pouze o mužnosti a zženštilosti, dominanci a submisivité. I *macho* se může chovat homosexuálně, případně bisexuálně, pokud ovšem si zachová svoji mužnost a to především i ve smyslu aktivní role v sexuálním styku.⁴²

³⁵ MOTT (2003, 168)

³⁶ RUPP (2002, 35–37), podobně SIGAL (2003a, 2)

³⁷ MOTT (2003, 169)

³⁸ PARKER (1999, 1), rovněž MOTT (2003, 169 a 176) nebo také GREEN (1999, 5)

³⁹ MOTT (2003, 169)

⁴⁰ MOTT (2003, 178)

⁴¹ SIGAL (2003a, 2)

⁴² WRIGHT – WRIGHT (2002, 99–100)

Velký vliv na institucionálních homofobních represích měla katolická církev, která se zasloužila o zánik mnoha místních kultur, kde byly sexuální kontakty mezi osobami stejného pohlaví tolerovány a akceptovány.⁴³ Ačkoliv na domorodé obyvatelstvo nebylo nahlíženo jako na Evropanům rovnocenné, bylo vynakládáno značné úsilí na prosazení a zavedení hodnot katolického Španělska obzvláště na poli sexuální morálky.⁴⁴ Bylo běžnou církevní praxí masivně propagovat heterosexuálníismus za účelem zabránění jakýchkoliv jiných forem sexuality, včetně masturbace, homosexuálního chování, nebo případně sexu se zvířaty, které všechny spadaly do kategorie smrtelného hříchu. I manželská nevěra byla akceptovatelnější než masturbace nebo homosexualita.⁴⁵

Celková nálada ve společnosti vedla k poměrně negativnímu přístupu vůči homosexualitě, nebo aspoň ke konceptu, který reprezentoval *puto* a který dodnes v očích veřejnosti často přetrvává. Tyto osoby byly vnímány jako ubohá stvoření, která nebyla rovnocenná mužům, ale také nebyla dostatečně ženami. Byli zdrojem posměchu a symbolem zkažené morálky a zločinu.⁴⁶ Nicméně z různých zdrojů vyplývá, že místy existovala neoficiální tolerance vůči homosexuálnímu chování, muselo ovšem zůstat záležitostí soukromou a nesmělo se dostat na veřejnost.⁴⁷ Při odhalení sodomie docházelo k veřejné stigmatizaci provinilců, kteří byli terčem posměchu a diskriminace, což také místy přetrvává do dnešních dnů.⁴⁸ Tehdejší sodomity čekalo pronásledování církví a její inkvizicí, mučení a vysoké tresty.⁴⁹

⁴³ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 251)

⁴⁴ STAVIG (2003, 145)

⁴⁵ MOTT (2003, 177)

⁴⁶ WRIGHT - WRIGHT (2002, 100)

⁴⁷ SIGAL (2003a, 14), podobně GRUZINSKI (2003, 202) nebo STAVIG (2003, 137 a 147)

⁴⁸ MOTT (2003, 181)

⁴⁹ GRUZINSKI (2003, 202), rovněž MOTT (2003, 179)

Tato značně nepříznivá situace měla za následek maximální možné utajení vlastního, v té době silně pronásledovaného, chování. Bylo téměř nemyslitelné udržovat v takové situaci nějaké vztahy trvalejšího charakteru, které by vedly k nebezpečnému prozrazení; sexuální a emoční potřeby se tak transformovaly pouze na promiskuitní sexuální chování.⁵⁰ Lidé s homosexuálními sklony se tudíž přesouvali do měst, která poskytla dostatečnou anonymitu a příležitosti pro takovéto chování. Dochází zde ke vzniku určitých analogií pozdějších gay subkultur. Zmínky o nich z brazilských měst je možné zaznamenat již na konci 16. století, tedy 300 let před vědeckým popsáním homosexuality.⁵¹ Tyto komunity je možné bez problémů přirovnat subkulturám 20. století, jejich společným zájmem bylo čelit inkvizici, politickým autoritám a v neposlední řadě také moralizující veřejnosti.⁵² Určité popsání vztahů v těchto subkulturách nabízejí inkviziční spisy, které rozkrývají celé sítě homosexuálních kontaktů. Existence subkultur dávala lidem kromě jiného možnost sdílení potřebných zkušeností a poskytovala prostor pro vytváření společné strategie vlastního utajení, jako způsobu přežití. Exitoval zde systém tajných znamení, nebo symbolů, které sloužily k identifikaci příslušníků komunity.⁵³ Tyto subkultury byly pravděpodobně poměrně hojné a navzdory riziku společného prozrazení také značně oblíbené což svědčí o tom, že množství usvědčených a popravených sodomitů nebylo až tak významně vysoké a realita této hrozby se tak zdála dostatečně vzdálená.⁵⁴ Fungování těchto komunit, nebo jim podobných, přetrvalo ve městech až do 20. století, největšího rozmachu však dosáhly už na přelomu 19. a 20. století.⁵⁵

⁵⁰ GRUZINSKI (2003, 202)

⁵¹ MOTT (2003, 168), podobně GREEN (1999, 8)

⁵² SIGAL (2003a, 16)

⁵³ MOTT (2003, 190–191), nebo také PECHENY (2003, 258)

⁵⁴ GRUZINSKI (2003, 211)

⁵⁵ GREEN (1999, 9)

Během novověku se tak vyvinuly v zemích Jižní Ameriky dvě formy homosexuální existence, které v určitých podobách přetrvávají dodnes, nebo dnešní situaci výrazně ovlivnily tak, že jejich vliv je dosud patrný. Utajenou formu tak tvořily neviditelné subkultury velkých měst a druhým typem byla forma veřejná.⁵⁶ Byly to tak především komunity *putů*, nebo transvestité, případně transsexuálové, kteří byli vnímáni jako tzv. „snadné ženy“, čili objekty vhodné v lepším případě k prostituci, v horším případě přímo ke znásilnění.⁵⁷ Postoj veřejnosti k sexuálním minoritám se tak tudíž utvářel převážně na základě zkušenosti s touto veřejnou formou homosexuálního chování, což může mít za následek vžitě předsudky i vůči dnešní gay a lesbické komunitě, která je však více analogická dřívějším subkulturám než oné viditelné formě, kde kromě samotného homosexuálního chování má daleko důležitější úlohu překračování genderových rolí, navazující na rituální transvestitismus a homosexuální chování původních domorodých kultur Jižní Ameriky.

Ze 20. století je již možné nalézt daleko větší množství zdrojů, týkajících se sexuálních minorit, jde ale především o lékařské záznamy a policejní, nebo soudní akta,⁵⁸ která z principu nemohou zachycovat v průřezu celou dotyčnou populaci.

Poté co byla v 19. století zrušena inkvizice přejímá často perzekuuující úlohu policie s odůvodněním potlačování drobného zločinu.⁵⁹ Časté policejní razie jsou namířeny proti homosexuálním osobám, nebo ještě častěji proti snadnému cíli – už tak stigmatizovaným transvestitům a prostitutům. Jako důvod jejich zadržení často uvádějí různá zástupná obvinění typu krádež, nebo držení drog; zřejmým hlavním důvodem však zůstává „zločin“ homosexualita.⁶⁰ Situace sexuálních minorit v Jižní Americe dvacátého století

⁵⁶ MOTT (2003, 192)

⁵⁷ WRIGHT – WRIGHT (2002, 98)

⁵⁸ GREEN (1999, 13)

⁵⁹ PECHENY (2003, 257)

⁶⁰ WRIGHT – WRIGHT (2002, 101)

proto také často kopíruje domácí politické poměry v dané zemi. Je zde patrné značné uvolnění poměrů s rozvojem demokracie, případně posílení restrikcí a policejní perzekuce v případě nástupu diktatury.⁶¹

Na případu Brazílie můžeme dobře ilustrovat situaci sexuálních a genderových systémů v Jižní Americe druhé poloviny 20. století. Ve venkovských oblastech stále ještě platí tradiční hierarchická struktura, ve které dominuje muž nad ženou, kteří tvoří vzájemný protiklad. Tento model se poté promítá i do vidění homosexuálních vztahů, kde jeden musí být ten dominantní, maskulinní, aktivní, neboli *homen*. Submisivní, feminní a pasivní roli zastává ten druhý, označovaný jako *bicha*. Důležitější je zde tudíž hierarchická a sexuální role, než samotné pohlaví (stejně, nebo rozdílné) sexuálního partnera.⁶² Tento *homen - bicha* model prostupuje celou společností, převládá v rurálních oblastech, v případě Brazílie tedy hlavně na severu a severovýchodě země, ale i mezi chudými ve velkých městech.⁶³ Důležité je, že morální opovržení zažívají pouze tzv. *bichas*, tedy ti submisivní a feminní, nikoli ovšem dominantní a maskuliní *homen*, *hombre*, nebo *macho*.⁶⁴

Od 60. let 20. století se však prosazuje ve společnosti nový model, který reprezentuje v první řadě střední třída homosexuálů ve velkých městech. Tento model je založen především na pohlaví sexuálního objektu, na rovnocennosti, a ne na vztahu dominance - submisivita, případně maskulinita - feminita modelu *homen - bicha*.⁶⁵ K tomuto došlo hlavně díky přijetí konceptu gay identity, ale také vznikajícím LGBT hnutím v USA, v Evropě, a také v okolních zemích.⁶⁶ K formování politických gay a lesbických hnutí v jihoamerických zemích dochází ve velkých městech

⁶¹ GREEN (1999, 14)

⁶² GREEN (1999, 6)

⁶³ GREEN (1999, 6-7)

⁶⁴ WRIGHT - WRIGHT (2002, 100), nebo GREEN (1999, 6)

⁶⁵ GREEN (1999, 6-7)

⁶⁶ PARKER (1999, 22), podobně GREEN (1999, 7)

koncem 70. a poté začátkem 80. let 20. století.⁶⁷ Tato hnutí charakterizuje především boj za práva gayů a leseb a také snaha o větší toleranci ze strany většinové společnosti.⁶⁸

Rozdílný sexuální a genderový systém na venkově a městech, který se projevuje větší otevřeností a tolerancí, většími možnostmi homosexuálního vztahu ve městech spolu s vidinou lepších životních podmínek vedou mnoho gayů k migraci z venkova do velkých měst.⁶⁹ Vě většině případů se jedná o hlavní města, v případě Brazílie bývá v tomto směru nejoblíbenější Rio de Janeiro a São Paulo.⁷⁰ Nebývá ojedinělé, že trvalé migraci předchází pokus o dvojí život, rodinný na venkově, sezónní (pracovní) gay život ve městě. Riziko tohoto modelu spočívá v možném vydírání v případě prozrazení⁷¹ a často jej provází strach před možnou reakcí okolí a případnou represí.⁷² Tento strach tak často nakonec vede k opuštění rodiny a přátel.⁷³ O situaci leseb v těchto případech díky jejich relativní neviditelnosti však nejsou v literatuře zmínky.⁷⁴

Zatímco v rurálních oblastech dochází k nárůstu fundamentalismu,⁷⁵ gay hnutí zažívá ve městech v 80. letech svůj rozmach. Důvody tohoto rozvoje jsou shodně uváděné jako společenská liberalizace a hlavně také propuknutí nemoci AIDS.⁷⁶ Gay organizace se stávají prvními, kdo se snaží bojovat s šířením viru HIV a s nemocí AIDS. Definují se jako ti, kteří slouží veřejnosti a dávají tak gay identitě určitý sociální rozměr, který vede k větší

⁶⁷ PARKER (1999, 87)

⁶⁸ ECKSTEIN - WICKHAM-CROWLEY (2003, 36)

⁶⁹ PARKER (1999, 187), nebo také PECHENY (2003, 257) a GREEN (1999, 11)

⁷⁰ GREEN (1999, 11)

⁷¹ PECHENY (2003, 257), o sezónní migraci také PARKER (1999, 191)

⁷² PARKER (1999, 188)

⁷³ GREEN (1999, 11)

⁷⁴ GREEN (1999, 15)

⁷⁵ PARKER (1999, 23)

⁷⁶ ECKSTEIN - WICKHAM-CROWLEY (2003, 37), podobně FRASCA (2005, 40), PARKER (1999, 87 a 91), PECHENY (2003, 254 a 260), WRIGHT - WRIGHT (2002, 103)

přijatelnosti přiznání se k homosexuální orientaci. Současně tyto organizace poskytují sociální prostor pro gaye ze všech vrstev společnosti, i z těch marginalizovaných obývajících velkoměstské favely.⁷⁷ Celé AIDS hnutí, které bylo založené spíše na solidaritě s postiženými než na gay identitě, mělo vliv na pozitivnější přijetí gayů u veřejnosti⁷⁸ a získalo dostatečný politický vliv například na prosazení národní strategie boje proti HIV/AIDS.⁷⁹ A kromě jiného dopomohlo vybudování strukturovanějších a sebevědomnějších gay komunit, které dávají svým účastníkům možnost kvalitnějšího sociálního vyžití a stalo se tak vítanou konkurencí barům, saunám, tedy spíše komerční sféře zaměřené na majetnější návštěvníky.⁸⁰

Lesbické organizace našly své uplatnění spíše na poli feministického hnutí, kde se snaží vybojovovat lepší postavení žen ve společnosti jak na poli práva, tak sociálního postavení. Poměrně vzácné jsou v Jižní Americe organizace transsexuálů a transvestitů, doložené jsou však například z argentinského Buenos Aires. Jejich činnost je zaměřena především na obranu vlastních práv a ochranu proti policejní šikaně.⁸¹

Způsob nazírání veřejnosti na homosexualitu se od konce 19. do počátku 21. století velice změnil. Z negativní sféry trestního práva a náboženské morálky, přes debatu medicinalizující⁸² jsme se dostali do fáze pozitivních lidských práv a občanských svobod sexuálních minorit, kdy není již tabu nastolovat otázku stejnopohlavních svazků, nebo adopce dětí homosexuály.⁸³ Stalo se tak především následkem demokratizace 80. let,

⁷⁷ PARKER (1999, 87-88), určitý nesouhlas se všeobecným přijetím gay identity zastává WRIGHT - WRIGHT (2002, 105)

⁷⁸ PARKER (1999, 90), opačný názor zastává ECKSTEIN - WICKHAM-CROWLEY (2003, 37)

⁷⁹ ECKSTEIN - WICKHAM-CROWLEY (2003, 37), podobně PARKER (1999, 90)

⁸⁰ PARKER (1999, 92)

⁸¹ PECHENY (2003, 262-263)

⁸² GREEN (1999, 9)

⁸³ PECHENY (2003, 264), stejnopohlavní svazky také zmiňuje GREEN (1999, 282), nebo PARKER (1999, 89)

kteřá dovolila postupnou dekriminalizaci homosexuality a nastolování otázek LGBT práv.⁸⁴ Kromě organizací zapojených do hnutí proti AIDS vznikají od konce 80. let nové organizace zaměřené přímo na ochranu práv sexuálních minorit. Pozitivní úlohu často sehrávají i média, která se posunula z fáze stigmatizace a skandalizace k respektu a objektivnímu informování, obzvláště v liberálnějších státech, jako je Argentina nebo Brazílie.⁸⁵ Určitá veřejná politická odpovědnost vůči sexuálním minoritám se objevuje v 90. letech v Buenos Aires potírám policejních perzekučních praktik a snahami o zavedení antidiskriminačních opatření. Tato legislativa přináší i kromě jiného zákaz diskriminace na základě sexuální orientace.⁸⁶ Určitá forma zlepšení je však znát prakticky ve všech zemích, obzvláště díky mezinárodnímu vlivu a spolupráci mezi LGBT organizacemi.⁸⁷

Na druhé straně názory a nálady ve společnosti převládají různé. Existují zde určité tenze a napětí panující mezi tolerancí a represí, akceptací a ostrakizací. Jak je popsáno na případu Brazílie – v lidech jsou stále zakořeněné společenské vzory rasismu a diskriminace.⁸⁸ Vyskytují se i místa, která jsou známá enormní kulturní netolerancí vůči homosexualitě, jako je například Trinidad a Tobago, kde díky silné represivní politice stále neexistují LGBT organizace ani známé komunity.⁸⁹ Takové prostředí nahrává rozvoji homofobnímu násilí, které ze strachu z prozrazení nebývá často ani hlášeno. Bohužel takovéto násilí není pouze fenoménem zemí, jako je Trinidad a Tobago, ale i v poměrně liberální Brazílii.⁹⁰ Často hraje určitou roli v podněcování nepřátelství vůči sexuálním minoritám církev, nebo její fundamentalistické odnože.⁹¹ Pocit nebezpečí tvoří tak určitě jeden z motivů

⁸⁴ ECKSTEIN – WICKHAM-CROWLEY (2003, 37)

⁸⁵ PECHENY (2003, 261–262)

⁸⁶ PECHENY (2003, 264)

⁸⁷ WRIGHT – WRIGHT (2002, 104), nebo také PARKER (1999, 197)

⁸⁸ GREEN (1999, 4–5)

⁸⁹ FRASCA (2005, 145–147)

⁹⁰ FRASCA (2005, 148), dále GREEN (1999, 3)

⁹¹ GREEN (1999, 283), FRASCA (2005, 151)

proč Buenos Aires, São Paulo nebo Rio de Janeiro bývají pro nezanedbatelnou skupinu homosexuálů pouze určitou zastávkou na další cestě do liberálnějších a bezpečnějších míst v Evropě a Severní Americe.⁹²

Nábožensky založení příslušníci sexuálních minorit kvůli nevráživosti křesťanských církví se stále častěji vyznávají afro-brazilské kultury *Candomblé* a *Umbanda*, které jsou v současnosti na značném vzestupu. Ačkoliv tyto náboženské tradice byly dříve výsadou chudiny afrického původu, dnes jejich obliba stále stoupá, zvláště díky přílivu feminních *bichas*, kteří zastávají v těchto kultech rituální pozice. Poměrně hodně oblíbené jsou tyto kultury u brazilské střední vrstvy⁹³ vzhledem k tomu, že představují prakticky jedinou možnost spirituálního, sociálního a náboženského prostředí pro homosexuálně orientované lidi.⁹⁴

Kultura Jižní Ameriky má v přístupu vůči sexuálním minoritám mnoho různých stránek, které se vyvíjely mnoha způsoby. Na jednu stranu nám ukazuje zářivý karneval v Rio, který představuje svobodné vyjádření sexuality a akceptaci homosexuality veřejností,⁹⁵ na druhou stranu v tom samém městě dochází každým měsíc k desítkám vražd z důvodů příslušnosti k nějaké sexuální menšině.⁹⁶ Tento případ ilustruje určitou rozpolcenost a bouřlivý vývoj, kterým celá Jižní Amerika prochází a ukazuje na stále křehkou rovnováhu přístupu k sexuálním minoritám.

⁹² PARKER (1999, 214)

⁹³ GREEN (1999, 7)

⁹⁴ GREEN (1999, 283)

⁹⁵ GREEN (1999, 3)

⁹⁶ GREEN (1999, 4)

6. Právní postavení sexuálních minorit od počátku kolonizace po současnost

Právní postavení sexuálních minorit v Jižní Americe během posledních 500 let nebylo po většinu tohoto času nijak záviděníhodné. V literatuře nacházíme záznamy převážně z oblasti trestního práva, které postihovalo dotčené menšiny nejvíce. Je třeba si ale uvědomit, že právo, obzvláště restriktivní nebylo nikdy postaveno vůči minoritám jako takovým, ale vždy proti specifickému chování, bez ohledu na motivaci, četnost takového chování, vnitřního prožívání, nebo sexuální orientaci, jak ji chápeme dnes.⁹⁷ Trestní zákon tak tudíž nemluví (nemluvil) o homosexualitě,⁹⁸ ale spíše o vyjmenovaných druzích chování, například mezi muži. Historické termíny si při pojednávání o těchto prohřešcích často vystačí s termínem *sodomie*, nebo případně *bestialita*.⁹⁹ Rovněž se často o tomto veškerém zapovězeném chování v historických pramenech mluví jako o *pecado nefando* (ohavný hřích).¹⁰⁰

O velice striktním oficiálním postupu vůči homosexuálnímu chování navzdory běžné praxi máme informace již z raných koloniálních dob z pobřežních oblastí Peru, kde inčtí vládcí nechávali provinilce upalovat zaživa.¹⁰¹ V represivní tradici hojně pokračovali Španělé i Portugalci.¹⁰² Trestání tehdejších sodomitů má podle literatury různé důvody: hříšnost podle církve, maurské barbarské praktiky podle Španělů,¹⁰³ nebo obecně kvůli vnímání sodomie jako nakažlivé nemoci a nepřirozeného překračování

⁹⁷ WEST - GREEN (2002, 2)

⁹⁸ WRIGHT - WRIGHT (2002, 101)

⁹⁹ SIGAL (2003a, 5)

¹⁰⁰ GRUZINSKI (2003, 198)

¹⁰¹ STAVIG (2003, 138–139)

¹⁰² HIGGS (2003, 152), SIGAL (2003b, 103)

¹⁰³ SIGAL (2003b, 103)

genderových norem společnosti.¹⁰⁴ Homosexuálně jednající osoby byly považovány za nebezpečné pro stát, podobně jako židé, nebo modlářští indiáni. Jejich chování bylo vnímáno jako na útok proti Bohu, přírodě, nebo státu (králi).¹⁰⁵

Při souzení sodomie se rozlišovalo obzvláště v případě análního sexu mezi muži na aktivní a pasivní roli, přičemž trestnost těchto rolí se během historie také měnila. Z počátku byli vnímáni jako více nebezpeční ti „aktivní“, protože převládal názor, že právě ti ohrožují veřejnou morálku sváděním těch „pasivních“, nebo je přímo znásilňují. V 18. století, když byla uznána možnost, že v takovém chování má někdo zalíbení a byla tak popsána určitá „zakořeněnost“ homosexuality v člověku, byl označen za viníka ten „pasivní“, protože to měl být on, kdo svádí „aktivního“ a je tak pro společnost nebezpečnější.¹⁰⁶ Kromě toho to měl být on, ten „pasivní“, kdo přejímá maurské způsoby, což je ještě odsouzeníhodnější.¹⁰⁷

Úkolem španělské a portugalské inkvizice, která byla hlavním pronásledovatelem homosexuálního chování v koloniálním období, měla být manifestace síly církve a státu formou represe a šířením strachu.¹⁰⁸ Zcela běžným trestem byl kvůli závažnosti přečinu trest smrti,¹⁰⁹ není proto divu, že bylo co největší snahou, aby takovéto chování zůstalo v co největším možném utajení.¹¹⁰ Na konci 16. století tak sodomie činila pouze zhruba 5 % všech heretických přečinů řešených portugalskou inkvizicí v Brazílii,¹¹¹ ačkoli je jasné, že četnost jejího výskytu ve společnosti musela být daleko

¹⁰⁴ SIGAL (2003a, 7)

¹⁰⁵ GRUZINSKI (2003, 201)

¹⁰⁶ SIGAL (2003a, 7)

¹⁰⁷ SIGAL (2003b, 103)

¹⁰⁸ SIGAL (2003a, 16)

¹⁰⁹ STAVIG (2003, 136)

¹¹⁰ STAVIG (2003, 138)

¹¹¹ MOTT (2003, 171)

vyšší. Kromě trestu smrti upálením, byl mírnější trest hrozící za sodomii například zbičování, vyhnanství, nebo nucené práce.¹¹²

Z dostupných zdrojů však vyplývá, že práce inkvizice nebyla nijak důkladná a mezi odsouzenými téměř naprosto chybí třída světských i náboženských elit. Nejčastěji odsuzovaní byli ti nejvíce viditelní, zženštilí – *puto*, *transvestiti*, nebo *prostituti*.¹¹³ Diskriminace nižších tříd, případně viditelnějších skupin v rámci sexuálních minorit, přetrvávala prakticky po celou historii, až do doby, kdy inkvizici nahradila policie. Bohatí s vyšším sociálním statusem a četnými konexemi tak měli vždy daleko větší prostor pro svá sexuální dobrodružství.¹¹⁴

Každý právní řád v zemích Jižních Ameriky určitým způsobem navazuje a vychází z práva bývalých koloniálních mocností. Ačkoliv většina literatury popisuje situaci bývalých španělských a portugalských kolonií, kde se situace podle historických zdrojů jeví jako velice tvrdá, tak následky jejich právního zřízení na současné právo v oblasti sexuálních menšin nejsou zdaleka tak tristní jako v případě kolonií britských. Právní řád bývalých britských kolonií obsahuje daleko represivnější zákony proti homosexuálnímu chování, než právo bývalých kolonií Španělska, Portugalska, Nizozemska, nebo Francie.¹¹⁵ Tuto skutečnost potvrzuje prakticky nejhorší postavení sexuálních minorit ve Guyaně a ve státě Trinidad a Tobago, tedy jediných bývalých britských kolonií v Jižní Americe (blíže bude popsáno v následující kapitole).

O tom, že vývoj legislativy vůči sexuálním minoritám neprobíhá vždy směrem vůči liberalizaci svědčí případ Argentiny. Zde v 19. století panovalo na svoji dobu poměrně liberální právo, kdy byly povoleny jakékoli sexuální akty mezi dvěma souhlasícími dospělými, včetně osob stejného pohlaví.

¹¹² MOTT (2003, 176 a 187), nebo také GRUZINSKI (2003, 199)

¹¹³ GRUZINSKI (2003, 205)

¹¹⁴ GREEN (1999, 13)

¹¹⁵ TIELMAN – HAMMELBURG (1993, 251)

Situace se však změnila ve 20. století a stav práv sexuálních menšin závisel na aktuální politické situaci, kdy tato práva byla střídavě omezována s nástupem diktatury a posilována s návratem demokracie.¹¹⁶ V 90. letech se tak díky liberální vlně podařilo nahradit represivní provinční právo za právo liberálnější federativní a následně v Buenos Aires došlo i k zásadnímu potlačení a zákazu policejních perzekučních praktik vůči sexuálním menšinám.¹¹⁷ V roce 1996 bylo následně přiznáno „právo být jiný“, zakázána byla diskriminace na základě rasy, etnika, pohlaví, sexuální orientace, věku, náboženství atd. Kromě toho byla zahájena diskuze o pozitivních právech sexuálních menšin, jako je registrované partnerství, nebo adopce dětí homosexuály.¹¹⁸

Určitou bariéru na liberalizaci společnosti stále tvoří v Jižní Americe postavení církví. Například v Brazílii katolická církev do 70. let zaujíkala poměrně pasivní roli. To bylo ještě v době, kdy byla homosexualita veřejně odsuzována a medicinalizována. Na konci 80. let však tato církev ve spojení s evangelikálním a letničním hnutím tvrdě zaútočila na návrh přijetí dodatku ústavy zakazující diskriminaci na základě sexuální orientace a ten samý přístup uplatňovala i v 90. letech, kdy se jí podařilo zablokovat návrh zákona umožňující stejnopohlavní svazky.¹¹⁹ Podobná opozice proti případným vstřícným krokům vůči sexuálním menšinám stojí i v jiných zemích, například ve státě Trinidad a Tobago.¹²⁰

Velice důležitý vliv na změnu zákonů a národní politiky v liberálním směru zastávalo hnutí proti HIV/AIDS, ale i jiné organizace za práva gayů a leseb.¹²¹ Díky politickému tlaku a osvětovým kampaním těchto hnutí se dostávají do legislativy jednotlivých zemí antidiskriminační úpravy,

¹¹⁶ ECKSTEIN - WICKHAM-CROWLEY (2003, 37)

¹¹⁷ ECKSTEIN - WICKHAM-CROWLEY (2003, 38)

¹¹⁸ PECHENY (2002, 264)

¹¹⁹ GREEN (1999, 283)

¹²⁰ FRASCA (2005, 151)

¹²¹ ECKSTEIN - WICKHAM-CROWLEY (2003, 37)

případně normy umožňující stejnopohlavní svazky, které jsou jedním z cílů těchto organizací, jejichž úspěch dává také určitou naději lidem v zemích s méně liberálním přístupem na budoucí podobný vývoj.

7. Právní, sociální a kulturní postavení homosexuálů v jednotlivých jihoamerických zemích

Právní, sociální a kulturní postavení homosexuálů je v současné době poměrně nejednotné v rámci celé Jižní Ameriky a vykazuje spoustu místních specifik. Následující výčet jihoamerických zemí pojednává o situaci homosexuálů v těchto zemích podle dostupných literárních a internetových informačních zdrojů.

7.1. Argentina

Argentina je jednou z nejliberálnějších zemí Jižní Ameriky, obzvláště co se týká tématu postavení sexuálních minorit. Již v průběhu 19. století byly podle zákona postaveny na roveň všechny sexuální akty mezi dvěma dospělými osobami, bez ohledu na jejich pohlaví. Tato situace bohužel však nezůstala stejně příznivá po celou dobu 20. století.¹²² K výraznému uvolnění situace dochází až s demokratizací společnosti v 80. letech 20. století, kdy je v roce 1984 založena první a doposud stále se rozvíjející LGBT organizace *Comunidad Homosexual Argentina* (CHA).¹²³ Poměrně dominantní a viditelnou úlohu zastávají v Argentině také četné lesbické organizace spojené s feministickým hnutím,¹²⁴ argentinským unikátem v Jižní Americe je také existence několika organizací transvestitů a transsexuálů bojujících za svá práva.¹²⁵ K nárůstu tolerance a akceptace homosexuálů veřejností došlo převážně paradoxně díky propuknutí nemoci AIDS, kdy se hlavně gay komunity v čele s CHA velice aktivně zapojily do boje proti této nemoci

¹²² ECKSTEIN – WICKHAM-CROWLEY (2003, 37)

¹²³ ECKSTEIN – WICKHAM-CROWLEY (2003, 37), podobně PECHENY (2003, 253–254); rok 1985 uvádí FUSKÓVA-KORNREICH – ARGOV (1993, 81); rok 1984 ale uvádí i web CHA. *Comunidad Homosexual Argentina: Historia de la CHA* [online]. [cit. 2008-05-13]. <<http://www.cha.org.ar/simple.php?menu=10&cat=50>>.

¹²⁴ FUSKÓVA-KORNREICH – ARGOV (1993, 81), nebo také PECHENY (2003, 262)

¹²⁵ PECHENY (2003, 263)

a proti šíření viru HIV.¹²⁶ Určitý negativní efekt mělo toto dobročinné angažmá gay komunit u části veřejnosti, která začala HIV/AIDS automaticky spojovat s homosexuály, což vedlo ke vzrůstu stigmatizace gayů, jako těch, kteří jsou obecně náchylnější k této nákaze.¹²⁷ Nic zvláštního na tomto přístupu ani nezměnil fakt, že velice brzy přenos viru HIV injekční jehlou narkomanů předstihl přenos viru homosexuálním stykem.¹²⁸

Liberalizační procesy se nepodařily zastavit ani poměrně silné, konzervativní a proti-homosexuálně orientované katolické církvi¹²⁹ V 90. letech došlo k veřejné debatě o pozitivních právech sexuálních minorit, byla nahrazena rigidní represivní legislativa argentinských provincií liberálnější právem federálním a v Buenos Aires byly výslovně zakázány perzekuční policejní praktiky, často namířené proti homosexuálům.¹³⁰ V roce 1996 také Buenos Aires přichází s „právem být jiný“, které má roli antidiskriminační legislativy a týká se i diskriminace na základě sexuální orientace.¹³¹ První pohlavní styk je zde povolen od stejné věkové hranice, tedy bez ohledu na pohlaví partnerů.¹³²

V roce 2003 byla v Buenos Aires a v provincii Río Negro uzákoněna možnost uzavírat registrovaná partnerství osobami stejného pohlaví.¹³³ Tato možnost byla umožněna i v roce 2007 v provincii Córdoba pro obyvatele

¹²⁶ ECKSTEIN – WICKHAM-CROWLEY (2003, 37)

¹²⁷ FRASCA (2005, 165), podobně ECKSTEIN – WICKHAM-CROWLEY (2003, 37)

¹²⁸ PECHENY (2003, 255)

¹²⁹ TIELMAN – HAMMELBURG (1993, 254)

¹³⁰ ECKSTEIN – WICKHAM-CROWLEY (2003, 38), podobně PECHENY (2003, 264)

¹³¹ PECHENY (2003, 264)

¹³² Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision May 13, 2008 [cit. 2008-05-13].

<<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

¹³³ Buenos Aires Herald. *Same-sex couples legal in BA* [online]. [cit. 2008-05-13].

<<http://www.buenosairesherald.com/argentina/note.jsp?idContent=1031&Key=ARGENTINA>>, nebo také 365Gay.com. *Argentina Moving Toward Gay Marriage Rights* [online]. Posted March 1, 2007 [cit. 2008-05-13].

<<http://www.365gay.com/Newscon07/02/022807argentina.htm>>.

města Villa Carlos Paz.¹³⁴ V souvislosti s registrovaným partnerstvím na provinční úrovni se stále častěji mluví o zavedení práva uzavírat občanské sňatky totožné s manželstvím na území celé Argentiny. Podpora tomuto návrhu v tradiční katolické zemi je poměrně vysoká, v samotném Buenos Aires se souhlasně vyjadřují tři čtvrtiny obyvatelstva.¹³⁵ Situace v Argentině se tak tudíž celkově jeví jako jedna z nejpříznivějších v celé Latinské Americe a Buenos Aires se svým prvenstvím registrovaného partnerství jako jedno z nejliberálnějších latinskoamerických měst.¹³⁶

7.2. Bolívie

Situace v Bolívii, jakožto jedné z nejchudších jihoamerických zemí je poměrně složitější. Společnost je v Bolívii o poznání konzervativnějšího rázu, s velkým důrazem na rodinu, striktním rozdělení rolí mužů a žen, *machismem* a stále ještě častým převládajícím genderovým modelem *homen – bicha*, což všechno dohromady vede k velmi rozšířenému a všeobecně převládajícímu negativnímu postoji společnosti vůči sexuálním minoritám.¹³⁷ Trestní právní řád Bolívie homosexuální chování sice vůbec nezmiňuje, existuje zde však silná represe ze strany policie. V bolívijských městech velice často probíhají policejní razie spolu s běžným zatýkáním nebo nesmyslnými kontrolami probíhajícími za účelem šikany gayů. Standardně tak dochází k zatýkání za

¹³⁴ Clarín.com. *Córdoba: aprueban la unión civil entre homosexuales en Villa Carlos Paz* [online].

Publicado Noviembre 23, 2007 [cit. 2008-05-13].

<<http://www.clarin.com/diario/2007/11/23/um/m-01547228.htm>>.

¹³⁵ 365Gay.com. *Argentina Moving Toward Gay Marriage Rights* [online]. Posted March 1, 2007 [cit. 2008-05-13].

<<http://www.365gay.com/Newscon07/02/022807argentina.htm>>.

¹³⁶ Gay Times. *Gay Guide: Argentina* [online]. [cit. 2008-05-13].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-136.html>>.

¹³⁷ WRIGHT – WRIGHT (2002, 98–101)

smyšlené trestné činy, jako jsou krádeže, nebo držení drog.¹³⁸ Pouze vyjímečně je zde ohroženou skupinou i vyšší vrstva bohatších gayů, často podnikatelů, majitelů barů zaměřených na homosexuální klientelu. Ti bývají spíše vydírání policisty a nuceni jim platit za možnost provozovat svůj vlastní podnik.¹³⁹

Gay organizace se v Bolívii formovaly až pod vlivem ostatních latinskoamerických zemí. Největší vliv mělo díky velké kulturní spřízněnosti peruánské *Movimiento Homosexual de Lima* (MHOL). Bolívijské organizace však trpí značnou nejednotností a roztržitostí z důvodu svérázného místního pojetí homosexuální identity, která není vnímána jako jedna, ale tvoří ji nejednotný soubor různých sociálních skupin.¹⁴⁰ V roce 2004 zaznamenaly tyto organizace dílčí úspěch, když se vláda snažila prosadit zákon umožňující stejnopohlavní svazky a dokonce adopci dětí. Bohužel ale katolická církev tvrdě zakročila proti tomuto návrhu, který byl následně odložen na neurčito.¹⁴¹

7.3. Brazílie

Největší jihoamerická země, Brazílie, bývá často chápána jako určitý symbol sexuální svobody. Obzvláště pod dojmem karnevalů v Rio de Janeiru, které hlásají kulturní a sociální toleranci a rovnoprávnost a mají tak charakter určitého svobodného vyjádření sexuality a současně vytváří dojem akceptace homosexuality veřejností.¹⁴² Navzdory tomu, že homosexuální komunita je viditelná, zastává svoji sociální roli na poli kampaně proti

¹³⁸ Gay Times. *Gay Guide: Bolivia* [online]. [cit. 2008-05-13].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-200.html>>, nebo také WRIGHT - WRIGHT (2002, 101)

¹³⁹ WRIGHT - WRIGHT (2002, 102)

¹⁴⁰ WRIGHT - WRIGHT (2002, 104)

¹⁴¹ Gay Times. *Gay Guide: Bolivia* [online]. [cit. 2008-05-13].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-200.html>>.

¹⁴² GREEN (1999, 3)

HIV/AIDS¹⁴³ a lidé přiznávají, že potkávají gaye a lesby každý den na pracovišti nebo v sousedství, přesto má část populace z homosexuality obavy, případně cítí i nenávist, což se projevuje do značného počtu násilných činů proti sexuálním menšinám v brazilských městech.¹⁴⁴

V roce 1980 byla založena nejstarší brazilská organizace na ochranu práv gayů, *Grupo Gay da Bahia* (GGB).¹⁴⁵ Tato organizace zastává důležitou úlohu nejen v otázce boje proti AIDS, politickém lobbingu, ale také jako místo, které poskytuje sociální prostor lidem ze všech vrstev společnosti; pomáhá jim s bojem proti diskriminaci a důstojným začleněním se do veřejného života.¹⁴⁶ Organizace typu GGB také bojují proti násilí vůči LGBT, obzvláště ve velkých městech jako je Rio de Janeiro, nebo São Paulo. Poskytují právní poradenství, sbírají data o násilných činech a průběhu soudních řízení. Bohužel ale často musí konstatovat skutečnost, že většina těchto trestných činů zůstává nepotrestána a dopadení pachatelé soudem, nebo policií osvobozeni.¹⁴⁷

Za určitou rozpolcenost brazilské společnosti mezi tolerancí a represí, nebo akceptací a ostrakizací sexuálních minorit¹⁴⁸ stojí pravděpodobně i významnou měrou katolická církev a vzrůstající vliv fundamentalistických evangelikálních a letničních církví, které se společně snaží blokovat přijímání legislativy, která by zlepšovala postavení sexuálních minorit.¹⁴⁹ Navzdory tomu se jako určitý projev liberalizačních procesů v Brazílii už v roce 1996 objevil první, bohužel neúspěšný, návrh na právní uznání stejnopohlavních svazků a také se otevřela veřejná diskuze a na téma služby homosexuálů

¹⁴³ PARKER (1999, 87)

¹⁴⁴ GREEN (1999, 3–4)

¹⁴⁵ Grupo Gay da Bahia. GGB: *O que é o GGB* [online]. c2003 [cit. 2008-05-14].

<<http://www.ggb.org.br/ggb.html>>.

¹⁴⁶ PARKER (1999, 87–88)

¹⁴⁷ GREEN (1999, 3–4)

¹⁴⁸ GREEN (1999, 4)

¹⁴⁹ GREEN (1999, 283)

v armádě,¹⁵⁰ kde ovšem také zůstalo u negativního stanoviska po vzoru USA, tedy že veřejně přiznaní gayové, lesbičky, ale i bisexuálové v armádě sloužit nadále nesmějí.¹⁵¹ Legální věk prvního pohlavního styku je ale v Brazílii stejný v případě partnerů stejného, nebo rozdílného pohlaví¹⁵² a existuje zde také antidiskriminační legislativa.¹⁵³

V roce 2004 došlo v pozitivní rovině ke zlomu v LGBT právech, když v provincii Rio Grande do Sul dochází soudním rozhodnutím k uzákonění registrovaného partnerství mezi osobami stejného pohlaví, včetně společné výchovy dětí.¹⁵⁴ Následně v roce 2005 soud v São Paulu vydává rozhodnutí, které otevírá cestu k adopcím dětí páry stejného pohlaví.¹⁵⁵

Brazílie, jakožto jedna z oblíbených destinací gay cestovního ruchu má v tomto směru značně rozvinutou ekonomiku. Hlavními cíli bývají největší brazilská města Rio de Janeiro a São Paulo, oblíbená zůstávají i jiná města na pobřeží jako například Fortaleza nebo Recife.¹⁵⁶ Ve vnitrozemí a na venkově bývá však stále vstřícnost vůči homosexualitě daleko vzácnější.

¹⁵⁰ PARKER (1999, 89)

¹⁵¹ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>, nebo také PARKER (1999, 89)

¹⁵² Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision May 13, 2008 [cit. 2008-05-14].

<<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

¹⁵³ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

¹⁵⁴ BBC News. *Brazilian go-ahead for gay unions* [online]. Last revision March 5, 2004 [cit. 2008-05-14]. <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/3534959.stm>>.

¹⁵⁵ 365Gay.com. *Brazil Court OKs Gay Adoption* [online]. Posted July 11, 2005 [cit. 2008-05-14].

<<http://www.365gay.com/newscon05/07/071105brazil.htm>>.

¹⁵⁶ GREEN (1999, 282)

7.4. Ekvádor

Informace týkající se situace sexuálních minorit v Ekvádoru jsou poměrně kusé. Ekvádorská společnost ještě donedávna zastávala vůči homosexualitě velice rigidní odmítavý postoj.¹⁵⁷ Homosexuální chování v zemi je legální až od roku 1997 díky rozhodnutí ústavního soudu¹⁵⁸, který zrušil článek 516 trestního řádu, kterým bylo homosexuální chování trestáno až osmi lety vězení.¹⁵⁹ V posledních letech však Ekvádor zastává poměrně výrazně liberálnější linii. V roce 1998 teprve jako třetí země světa a první v celé Americe zahrnul zákaz diskriminace na základě sexuální orientace dodatkem přímo do své ústavy¹⁶⁰ a rovněž je zde stejná věková hranice prvního pohlavního styku bez ohledu na to, jestli se jedná o sex heterosexuální, či homosexuální.¹⁶¹

Navzdory progresivním legislativním změnám je stále ještě velice výrazná policejní represe vůči homosexuálům. V roce 2000 tak byl například slzným plynem rozehnán průvod *gay pride parade* (pochod gay hrdosti) a jsou rovněž známá četná policejní obtěžování a razie ze strany policie,

¹⁵⁷ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 276)

¹⁵⁸ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

¹⁵⁹ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 275)

¹⁶⁰ Gay Times. *Gay Guide: Ecuador* [online]. [cit. 2008-05-14].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-344.html>>, nebo také OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

¹⁶¹ Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision May 13, 2008 [cit. 2008-05-14].

<<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

obzvláště proti transvestitickým prostitutům.¹⁶² Situace v Ekvádoru je tedy v lecčem značně protichůdná, nicméně postupná liberalizace doposud značně *machistické* společnosti dává tušit dlouhodobější nastupující trend.

7.5. Francouzská Guyana

Francouzská Guyana, která je zámořským departmentem Francie, uplatňuje díky svému statusu stejný právní řád jako ve Francii metropolitní, tedy i v oblasti problematiky sexuálních minorit. Existuje zde od roku 1999 institut registrovaného partnerství, neboli *pacte civile de solidarité* (občanský pakt solidarity), který je určen jak pro homosexuální, tak pro heterosexuální dvojice.¹⁶³ Podobná situace jako ve Francouzské Guyaně panuje i na Falklandách, kde platí britský právní řád a s ním od roku 2005 i zákon o registrovaném partnerství.¹⁶⁴ Homosexuální chování je ve Francii legální již od konce 18. století, existuje zde komplexní antidiskriminační legislativní úprava a rovněž je povolena služba LGBT v armádě.¹⁶⁵

Ve Francouzské Guyaně pravděpodobně neexistují žádné organizované skupiny, které by bojovaly za práva gayů a leseb;¹⁶⁶ dá se spíše očekávat, že tlak na prosazování práv sexuálních menšin se bude odvíjet

¹⁶² Gay Times. *Gay Guide: Ecuador* [online]. [cit. 2008-05-14].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-344.html>>.

¹⁶³ Légifrance. *Détail d'un texte: Pacte civil de solidarité* [online]. Loi du 15 novembre 1999, version consolidée au 01 mai 2008 [cit. 2008-05-14].

<<http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000005628705&dateTexte=20080514>>.

¹⁶⁴ Office of Public Sector Information. *Civil Partnership Act 2004* [online]. Issued November 18, 2004 [cit. 2008-08-12].

<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2004/ukpga_20040033_en_1>.

¹⁶⁵ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

¹⁶⁶ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 281)

hlavně v rámci metropolitní Francie. O situaci homosexuálů přímo v místní společnosti se dostupné zdroje nezmiňují. Je pravděpodobné, že přístup místních obyvatel vůči homosexualitě nebude až tak liberální jako v metropolitní Francii a že postavení církví zde bude o poznání silnější a konzervativnější.

7.6. Guyana

Guyana je známa jako země nejméně přívětivá pro sexuální menšiny. Jakožto bývalá britská kolonie má právo daleko tvrdší a radikálnější vůči homosexuálnímu chování mužů než vůči homosexuálnímu chování žen.¹⁶⁷ Mužské homosexuální chování (anální sex) je v Guyaně zcela zakázáno článkem 352 trestního zákona pod hrozbou trestu doživotního vězení.¹⁶⁸ Článek 351 trestního zákona pamatuje na ostatní homosexuální chování tím, že zakazuje nepřipustné a nemorální trestné chování (*gross indecency*) a tento trestný čin s trestem odnětí svobody na dva roky se může zřejmě vztahovat i na lesbické homosexuální chování.¹⁶⁹ Na druhou stranu existovaly v roce 2001 snahy na přijetí dodatku ústavy, kde by byla zakázána diskriminace na základě sexuální orientace; tyto snahy však zkrachovaly v roce 2003 po intervenci místních náboženských představitelů.¹⁷⁰

Za účelem přijetí těchto antidiskriminačních opatření vznikla v roce 2003 organizace *Society Against Sexual Orientation Discrimination (SASOD)*,¹⁷¹

¹⁶⁷ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 251)

¹⁶⁸ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 287)

¹⁶⁹ IGLHRC. *Where Having Sex is a Crime: Criminalization and Decriminalization of Homosexual Acts* [online]. c2003 [cit. 2008-05-14].

<<http://www.iglhrc.org/site/iglhrc/content.php?type=1&id=77>>, o článku 351 trestního zákona píše TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 287)

¹⁷⁰ GINA. *Constitution (Amendment Number 2) Bill No.9 of 2003* [online]. Posted July 18, 2003 [cit. 2008-05-14].

<http://www.gina.gov.gy/%20document_reports/amendmentbill.html>.

¹⁷¹ SASOD - Guyana. *Society Against Sexual Orientation Discrimination* [online]. c2003 [cit. 2008-05-14]. <http://www.geocities.com/sasod_guyana/>.

předtím dříve pravděpodobně v Guyaně neexistovala žádná organizace na ochranu gay a lesbických práv.¹⁷²

Důvody poměrně nepřátelské politiky vůči homosexuálům a obecně sexuálním minoritám pravděpodobně nepocházejí pouze z faktu, že Guyana byla britskou kolonií. Guyana se liší oproti většině jihoamerických států především etnicky. 50 % obyvatelstva je zde indického původu, 36 % afrického původu, 7 % indiánů a pouze zbytek 7 % tvoří běloši, Číňané a míšenci. Etnické složení se promítá i do zastoupení náboženského vyznání, kdy se pouze 50 % hlásí ke křesťanství, 35 % k hinduismu a 10 % k islámu.¹⁷³ Toto etnické a náboženské rozložení společnosti pravděpodobně má svůj nezanedbatelný vliv a dá se očekávat, že změny ve směru větší liberalizace společnosti zde budou probíhat pomaleji, než ve většině ostatních jihoamerických zemí.

7.7. Chile

Chile podobně jako Ekvádor zastávalo ještě donedávna poměrně tvrdou oficiální pozici vůči sexuálním menšinám. Homosexuální chování v zemi je legální až od roku 1998 díky zrušení článku 365 trestního řádu, kterým bylo homosexuální chování mezi muži trestáno až třemi lety vězení.¹⁷⁴ Následně po této legalizaci bylo ale stanoveno, že věk prvního pohlavního styku mezi osobami stejného pohlaví je až 18 let, ve srovnání s věkem 14 let u styku heterosexuálního.¹⁷⁵ V rámci liberalizačních procesů

¹⁷² TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 287)

¹⁷³ CIA. *The World Factbook: Guyana* [online]. c2008, last revision May 1, 2008 [cit. 2008-05-14]. <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gy.html>>.

¹⁷⁴ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 268), a také OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13]. <http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>, rok 1999 uvádí FRASCA (2005, 234)

¹⁷⁵ Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision May 13, 2008 [cit. 2008-05-14]. <<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>, věk 16 let u heterosexuálního styku naopak tvrdí Gay Times. *Gay Guide: Chile* [online]. [cit. 2008-05-15].

předložila vláda v roce 2004 parlamentu zákon na právní uznání stejnopohlavních svazků, bez úspěchu.¹⁷⁶

Situace v zemi se značně uvolnila od konce Pinochetovy diktatury. Již v roce 1991 byla založeno hnutí *Movimiento de Integración y Liberación Homosexual* (MOVILH), které pracuje hlavně na poli gay emancipace, ale aktivně se účastnilo i boje proti HIV/AIDS.¹⁷⁷ Kromě toho se snaží vést veřejnou debatu na téma postavení homosexuálů ve společnosti, pracuje na vymýcení diskriminace proti sexuálním minoritám a snaží se získat dostatečný politický vliv na prosazení větších práv pro LGBT.¹⁷⁸ Díky demokratizaci země a pozitivnímu vnímání činnosti gay organizací veřejností dochází v Chile ke značnému uvolnění a pozitivnějšímu vnímání homosexuality, což dává věřit v poměrně pozitivní vývoj do budoucnosti.

7.8. Kolumbie

Ačkoliv je Kolumbie typická *machistická* latinskoamerická země, v posledních letech se jí daří zavádět potřebná opatření na zlepšení stavu v otázce LGBT partnerských a antidiskriminačních práv.¹⁷⁹ Kromě toho, že již od roku 1999 jako první jihoamerická země povoluje otevřeně přiznaným

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-268.html>>.

¹⁷⁶ Gay Times. *Gay Guide: Chile* [online]. [cit. 2008-05-15].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-268.html>>.

¹⁷⁷ FRASCA (2005, 233)

¹⁷⁸ MOVILH. *Los objetivos del Movilh* [online]. c2008 [cit. 2008-05-15].

<http://www.movilh.cl/index.php?option=com_content&task=view&id=8&Itemid=4>.

¹⁷⁹ Gay Times. *Gay Guide: Colombia* [online]. [cit. 2008-05-15].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-284.html>>.

homosexuálům a bisexuálům sloužit v armádě,¹⁸⁰ dochází zde během posledních několika let k výraznému posunu směrem k stále větším právům pro stejnopohlavní páry. I když v Kolumbii neexistuje přímo legislativa, která by uzákoňovala registrované partnerství homosexuálů, ústavní soud v roce 2007 opakovaně rozhodl ve prospěch rozšíření manželských práv v oblasti majetku, dědictví a zdravotního pojištění na spolužijící dvojice stejného pohlaví.¹⁸¹ K soudnímu rozhodnutí přispělo i nečekané odmítnutí zákona o registrovaném partnerství v závěru legislativního procesu v kolumbijském senátu po nátlaku křesťanských konzervativních skupin.¹⁸² Zákon, který se těšil podpoře prezidenta Álvara Uribeho a hladce prošel Sněmovnou reprezentantů měl dát stejnopohlavním svazkům stejná práva jako svazkům heterosexuálním v oblasti zdravotního pojištění, sociálního zabezpečení a majetkových práv, a stal by se tak první normou podobného druhu na celostátní úrovni v Latinské Americe.¹⁸³ Zákon, který nevešel v platnost tak tedy nahradila rozhodnutí ústavního soudu, která de facto v Kolumbii institut registrovaného partnerství ustanovila.

Navzdory lepšícimu se právnímu postavení není bezpečnostní situace sexuálních minorit po celé zemi stále na dostatečně přijatelné úrovni.

¹⁸⁰ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wr_ap_up_survey._November2006.pdf>.

¹⁸¹ International Herald Tribune. *Top Colombian court affirms gay couples' right to joint health plans* [online]. Posted October 6, 2007 [cit. 2008-08-09].

<<http://www.iht.com/articles/ap/2007/10/06/america/LA-GEN-Colombia-Gay-Rights.php>>.

¹⁸² The Christian Post. *Colombia Conservatives Derail Same-Sex Couples Bill* [online]. Posted June 21, 2007 [cit. 2008-08-09].

<<http://www.christianpost.com/article/20070621/colombia-conservatives-derail-same-sex-couples-bill.htm>>.

¹⁸³ The Washington Post. *Colombia to Recognize Gay Unions With Extension of Health, Other Benefits* [online]. Posted June 16, 2007 [cit. 2008-08-09].

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/06/15/AR2007061502334_pf.html>.

Obzvláště v 90. letech 20. století panovalo značné ohrožení ze strany pravicových paramilitárních skupin, které se podílely na tzv. „čištění společnosti“, kdy docházelo k útokům, únosům, mučení a vraždám příslušníků sexuálních minorit, jako jedné ze skupin tzv. „lidského odpadu“.¹⁸⁴ V posledních letech se však situace zdá se proměňují k lepšímu, alespoň v případě velkých měst. Jako příklad může sloužit hlavní město Bogotá, kde se v posledních letech po určitém zlepšení bezpečnostní situace úspěšně rozvíjí gay komunita, ve které funguje například i sociální a právní poradenství pro vlastní příslušníky a která se také výrazně zasazovala o přijetí výše zmíněného zákona o registrovaném partnerství.¹⁸⁵

7.9. Paraguay

Dostupné informace, dotýkající se postavení sexuálních minorit v Paraguayi, jsou jedny z nejhudších. V Paraguayi je homosexuální chování legální¹⁸⁶ a věková hranice prvního možného sexuálního styku mezi osobami stejného pohlaví je postavena na roveň heterosexuálnímu styku mimo manželství, čili na 16 let.¹⁸⁷ V roce 2005 zde byl v parlamentu podán návrh zákona umožňujícího stejnopohlavní svazky, tento návrh byl však drtivou

¹⁸⁴ Human Rights Watch. *Generation Under Fire: Children and Violence in Colombia* [online]. c1994 [cit. 2008-08-10]. <<http://www.hrw.org/reports/1994/colombia/gener1.htm>>, podobně Gay Times. *Gay Guide: Colombia* [online]. [cit. 2008-08-10]. <<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-284.html>>, nebo TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 270)

¹⁸⁵ The Washington Post. *Colombia to Recognize Gay Unions With Extension of Health, Other Benefits* [online]. Posted June 16, 2007 [cit. 2008-08-10]. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/06/15/AR2007061502334_pf.html>.

¹⁸⁶ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13]. Dokument International Lesbian and Gay Association (ILGA). <http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wr_up_survey._November2006.pdf> a také TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 314)

¹⁸⁷ Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision July 4, 2008 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

většinou poslanců a na nátlak katolické církve zamítnut.¹⁸⁸ Případná antidiskriminační legislativa není známá.

Gay komunita se v Paraguayi začala rozvíjet až s celospolečenským uvolněním po pádu diktatury Alfreda Strössnera v roce 1989. V tomto směru sehrály poměrně významnou roli sousední Argentina a Brazílie,¹⁸⁹ které jsou v tomto ohledu značně otevřenější a mají poměrně silný kulturní vliv na přilehlé země. Navzdory tomu však stále ještě v Paraguayi panuje tradiční sexuální systém pohlavních rolí (*homen – bicha*), kdy je u muže podstatnější pozice, kterou při sexuálním styku zastává, než pohlaví osoby, se kterou pohlavní styk provozuje. Proto se zde homosexuální muži stále dělí na aktivní a pasivní s čímž, že běžný *macho*, neboli *homen*, tedy heterosexuální muž může chovat homosexuálně, pokud však zůstane vždy v aktivní roli.¹⁹⁰ V rámci daného sexuálního systému se tak neřeší případná bisexualita, jako sexuální orientace, ale pouze sexuální role.

7.10. Peru

V Peru je homosexualita legální a pro homosexuální chování je zde stejná věková hranice jako pro chování heterosexuální.¹⁹¹ Ještě donedávna však bylo homosexuální chování zapovězeno příslušníkům ozbrojených sil a policie, kdy jim kromě ztráty zaměstnání hrozilo vězení v délce 60 dní až 20 let.¹⁹² K velké změně došlo až v roce 2004, kdy kromě přijetí rozsáhlé antidiskriminační legislativy byl zrušen také zákaz sloužit v armádě otevřeně

¹⁸⁸ Catholic World News. *Abortion, gay union defeated in Paraguay* [online]. Posted June 1, 2005 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.cwnews.com/news/viewstory.cfm?recnum=37511>>.

¹⁸⁹ GlobalGayz.com. *Gay Paraguay* [online]. c2005 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.globalgayz.com/g-paraguay.html>>.

¹⁹⁰ GlobalGayz.com. *Gay Paraguay* [online]. c2005 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.globalgayz.com/g-paraguay.html>>.

¹⁹¹ Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision July 4, 2008 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

¹⁹² TIELMAN – HAMMELBURG (1993, 315)

přiznaným příslušníkům sexuálních menšin.¹⁹³ Homosexualita je ale také obsažena v peruánském občanském zákoníku, kdy může sehrát roli jako pádný argument ke zrušení sňatku či rozvodu.¹⁹⁴

Společenská situace není homosexuálům příliš nakloněna, opět zde převládá silný vliv konzervativní katolické církve a silná *machistická* tradice. Liberálnější prostředí je pouze ve velkých městech, obzvláště v Limě.¹⁹⁵ Již od 80. let 20. století funguje v Limě hnutí *Movimiento Homosexual de Lima* (MHOL), které získalo i svůj politický vliv v počátku převážně díky pomoci postiženým HIV/AIDS a v současnosti její druhou hlavní činností je boj za práva sexuálních minorit.¹⁹⁶ Poměrně špatné sociální postavení má v Peru početná skupina transvestitů, obzvláště prostitutů, kteří bývají častým terčem diskriminace, obtěžování a násilí, a to i ze strany policie. Na druhou stranu jsou to však především tradiční *macho* muži, kteří využívají jejich služeb.¹⁹⁷ V 80. a 90. letech 20. století také byla značným bezpečnostním rizikem pro sexuální menšiny maoistická teroristická organizace Světlá stezka (*Sendero Luminoso*), která má na svědomí mnoho zavražděných a zmizelých homosexuálů.¹⁹⁸

¹⁹³ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

¹⁹⁴ TIELMAN – HAMMELBURG (1993, 315)

¹⁹⁵ TIELMAN – HAMMELBURG (1993, 315) a *Guide to Gay Lima & Gay Peru. Gay Life in Lima, Peru* [online]. c1999, last revision July 15, 2008 [cit. 2008-08-11].

<<http://lima.queercity.info/about.htm>>.

¹⁹⁶ MHOL. *Movimiento Homosexual de Lima: Historia* [online]. Actualizado Octubre 25, 2007 [cit. 2008-08-11]. <http://mhol.org.pe/contenido_base/historia.htm>.

¹⁹⁷ GlobalGayz.com. *Gay Peru* [online]. c2005 [cit. 2008-08-11].

<<http://www.globalgayz.com/g-peru.html>>.

¹⁹⁸ TIELMAN – HAMMELBURG (1993, 315)

7.11. Surinam

Homosexuální chování je v Surinamu legální, ne však ve stejném věku jako chování heterosexuální. Heterosexuální styk je povolen od 16 let, pohlavní styk dvou osob stejného pohlaví je povolen až od 18 let.¹⁹⁹ Informace o případné antidiskriminační legislativě, či jiných právních otázkách, týkajících se LGBT se v dostupné literatuře nenacházejí.

Surinam, jako bývalá nizozemská kolonie, je podobně jako okolní guyanské země odlišný od zbytku Jižní Ameriky. Největší etnickou skupinu zde tvoří Indové, poté kreolové a Javánci a rovněž k hinduismu a islámu se zde hlásí celkem polovina obyvatelstva.²⁰⁰ Homosexualita je pravděpodobně i z tohoto důvodu oficiálně tabu, obzvláště mezi muži. Proti ženské homosexualitě je zde předsudků o poznání daleko méně, hlavně v černošské populaci, kde existují tzv. *matís*, neboli intimní přítelkyně, které jsou společnostmi běžně přijímány.²⁰¹ Určitá gay komunita je známá pouze ze surinamského hlavního města Paramaribo,²⁰² v jiných částech země se pravděpodobně nevyskytuje.

7.12. Trinidad a Tobago

Trinidad a Tobago je společně s Guyanou zemí s nejtvrdějším postihem homosexuality v regionu. Jako bývalá britská karibská kolonie a země se 40%

¹⁹⁹ Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision July 4, 2008 [cit. 2008-08-11].

<<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

²⁰⁰ CIA. *The World Factbook: Suriname* [online]. c2008, last revision August 7, 2008 [cit. 2008-

08-11]. <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ns.html>>.

²⁰¹ Gay Times. *Gay Guide: Suriname* [online]. [cit. 2008-08-11].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-900.html>>.

²⁰² tamtéž

indickou a 38% černošskou populací²⁰³ staví homosexuální chování zcela mimo zákon. Zákon o sexuálních zločinech z roku 1986, ještě zpřísněný v roce 2000, zakazuje homosexuální i heterosexuální anální sex pod hrozbou odnětí svobody 25 let. V případě takového sexu s nezletilým hrozí buď doživotní trest, nebo odnětí svobody na 5 let, v závislosti na sexuální roli nezletilého.²⁰⁴ Rovněž je zakázána jakákoli jiná sexuální aktivita mezi osobami stejného pohlaví pod hrozbou trestu odnětí svobody 5 let, 10 let v případě skutku s nezletilým a 15 let za opakované odsouzení tohoto druhu.²⁰⁵ Kromě toho homosexuálům zapovídá přístup do země imigrační zákon.²⁰⁶ Tyto přísné zákony, ačkoli jsou platné, nebývají zpravidla uplatňovány v praxi a vedou spíše jen k tabuizaci homosexuality ve společnosti a brzdí rozvoj LGBT komunit a hnutí.²⁰⁷

Značně nepřátelská trinidadská státní a církevní politika vede hlavně ke stigmatizaci homosexuality a její zdánlivé neviditelnosti, což s sebou kromě jiného přináší rozvoj epidemie HIV/AIDS,²⁰⁸ kdy nefunguje efektivní

²⁰³ CIA. *The World Factbook: Trinidad and Tobago* [online]. c2008, last revision August 7, 2008 [cit. 2008-08-11]. <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/td.html>>.

²⁰⁴ TIELMAN – HAMMELBURG (1993, 333), aktuální verze zákona dostupná z Ministry of Legal Affairs. *Sexual Offences Act* [online]. Issued November 11, 1986 [cit. 2008-08-11]. <<http://rgd.legalaffairs.gov.tt/Laws/Chs.%2010-13/11.28/11.28.htm>>, zpřísnující dodatek se nachází na Parliament of The Republic of Trinidad and Tobago. *The Sexual Offences (Amendment) Act, 2000* [online]. Issued September 25, 2000 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.ttparliament.org/bills/acts/2000/a2000-31.pdf>>.

²⁰⁵ tamtéž

²⁰⁶ Immigration Division of Trinidad and Tobago. *Immigration Act* [online]. Issued 1969, last ammended 1995 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.immigration.gov.tt/documentlibrary/downloads/13/Imm%20Act%20&%20Regs.pdf>>.

²⁰⁷ Gay Times. *Gay Guide: Trinidad And Tobago* [online]. [cit. 2008-08-11]. <<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-952.html>>.

²⁰⁸ FRASCA (2005, 146–151)

osvětovaná kampaň a rovněž daná situace vede k častějšímu vyhledávání náhodných sexuálních kontaktů namísto budování trvalých partnerských vztahů. Na druhou stranu se dá ale i hovořit o určité gay scéně ve hlavním městě Port of Spain, což je však spíše v celé zemi výjimkou.²⁰⁹

7.13. Uruguay

Výrazně odlišný případ přístupu k sexuálním minoritám představuje stát Uruguay. V Uruguayi se sociální postavení homosexuálů začalo pozvolna zlepšovat současně s celospolečenským uvolněním po pádu diktatury a s rozvojem demokracie v roce 1985.²¹⁰ V roce 2004 byl v parlamentu přijat antidiskriminační zákon, který má příslušníky sexuálních menšin chránit před diskriminací na základě sexuální orientace.²¹¹ V roce 2007 došlo k přelomovému rozhodnutí v uruguayském parlamentu, který schválil zákon o registrovaném partnerství a Uruguay se tak stala první zemí v Latinské Americe, která schválila v parlamentu zákon tohoto druhu na celostátní úrovni.²¹² Zákon se vztahuje jak na dvojice stejného, tak i různého pohlaví, které spolu žijí minimálně 5 let a přiznává jim prakticky totožná práva, jako mají manželské páry.²¹³ V současné době se také v uruguayském parlamentu posuzuje vládní návrh zákona na zjednodušení

²⁰⁹ Gay Times. *Gay Guide: Trinidad And Tobago* [online]. [cit. 2008-08-11].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-952.html>>.

²¹⁰ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 339)

²¹¹ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

²¹² Reuters. *Uruguay OKs gay unions in Latin American first* [online]. Posted December 18, 2007 [cit. 2008-08-11].

<<http://www.reuters.com/article/worldNews/idUSN1854039020071219>>.

²¹³ Pink News. *Uruguay's President grants legal rights for gay couples* [online]. Posted December 28, 2007 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.pinknews.co.uk/news/articles/2005-6419.html>>.

adopcí dětí, včetně možnosti adopce dětí homosexuálními páry.²¹⁴ Přijetím tohoto zákona by se Uruguay stala nejliberálnější zemí v celé Latinské Americe v otázce právního postavení homosexuální minority.

V souvislosti s pozitivními změnami v právním postavení sexuálních minorit také můžeme hovořit o stále se lepším postavení sociálním,²¹⁵ kdy se Uruguay stává jednou z nejliberálnějších zemí v Jižní Americe s úspěšně se rozvíjejícími místními LGBT komunitami.

7.14. Venezuela

Venezuelské právo stanovuje stejnou věkovou hranici jak pro homosexuální, tak pro heterosexuální styk na 16 let.²¹⁶ Od roku 1999 zde existuje antidiskriminační legislativa a jako v zatím jediné jihoamerické zemi zde mají přístup k umělému oplodnění i ženy v lesbickém vztahu.²¹⁷ V roce 2007 Venezuela rozhodovala v referendu o změně ústavy, která by tak v sobě měla zakotven zákaz diskriminace na základě sexuální orientace. Tato změna ústavy byla většinou obyvatel odmítnuta, hlavním důvodem však byl spíše odpor vůči možnému opakovanému zvolení prezidenta Huga Cháveze do funkce, které by nově upravená ústava umožňovala.²¹⁸ Povinná základní

²¹⁴ Clarín.com. *Uruguay: avanza un proyecto para que los gays puedan adoptar* [online]. Publicado Marzo 23, 2008 [cit. 2008-08-11].

<<http://www.clarin.com/diario/2008/03/23/elmundo/i-02601.htm>>.

²¹⁵ Gay Times. *Gay Guide: Uruguay* [online]. [cit. 2008-08-11].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-996.html>>.

²¹⁶ Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision July 4, 2008 [cit. 2008-08-11].

<<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

²¹⁷ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

²¹⁸ Pink News. *Gay rights were part of rejected Venezuelan referendum* [online]. Posted December 4, 2007 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.pinknews.co.uk/news/articles/2005-6236.html>>.

prezenční služba v armádě je ve Venezuele gayům od roku 1998 zákonem zapovězena.²¹⁹

Venezuela je klasická *machistická* jihoamerická země, kde bývá stále ještě na homosexualitu občas pohlíženo s despektem a nebývá vzácné ani obtěžování ze strany policie,²²⁰ nebo tradičně agresivní rétorika ze strany církví a jiných křesťanských konzervativních skupin. Gay komunita se rozvíjí jen ve velkých městech, obzvláště pak v hlavním městě Caracasu.²²¹

²¹⁹ Gay Times. *Gay Guide: Venezuela* [online]. [cit. 2008-08-11].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-1012.html>>.

²²⁰ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 340)

²²¹ Gay Times. *Gay Guide: Venezuela* [online]. [cit. 2008-08-11].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-1012.html>>.

8. Sexuální minority v zemích Jižní Ameriky – srovnání a aktuální trendy

Postavení sexuálních minorit v zemích Jižní Ameriky se od sebe často liší, mnohdy diametrálně. V rámci kontinentu je možné vysledovat určité podobnosti mezi zeměmi v závislosti na geografické poloze, historickém vývoji, demokratické tradici, vzájemné kulturní spřízněnosti, nebo etnickém a náboženském složení místního obyvatelstva.

Za nejvíce rigidní region v přístupu vůči sexuálním minoritám můžeme označit bývalé britské kolonie na severovýchodě Jižní Ameriky – Guyanu a Trinidad a Tobago. Tyto země mají stále ve svém trestním řádu zákony, které tvrdě odsuzují homosexuální chování a trestají ho dlouholetým vězením. Tyto zákony často prakticky kopírují staré britské zákony ještě z období viktoriánské éry.²²² Obyvatelstvo těchto zemí se také liší etnickým a náboženským složením od většiny obyvatelstva Jižní Ameriky. Největší podíl na složení obyvatelstva zde mají Indové a dále pak černoši a co se týká náboženství je nejvíce rozšířený hinduismus, katolická církev spolu s konzervativními letničními evangelikálními skupinami a pak také islám.²²³ Tyto demografické charakteristiky nedávají příliš mnoho nadějí na brzkou změnu, obzvláště za situace stále platných a proti homosexuálnímu chování namířených zákonů.

O podobném složení obyvatelstva se dá hovořit i v sousedním Surinamu, který však má místo britské nizozemskou koloniální minulost,

²²² Gay Times. *Gay Guide: Trinidad And Tobago* [online]. [cit. 2008-08-11].

<<http://www.gaytimes.co.uk/Hotspots/GayGuide-action-Country-countryid-952.html>>.

²²³ CIA. *The World Factbook: Guyana* [online]. c2008, last revision August 7, 2008 [cit. 2008-08-12]. <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gy.html>>, a dále pak CIA. *The World Factbook: Trinidad and Tobago* [online]. c2008, last revision August 7, 2008 [cit. 2008-08-12]. <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/td.html>>.

díky které nebyly vneseny do surinamského právního řádu tak represivní zákony vůči homosexuální minoritě.²²⁴ Výjimku v regionu představuje sousední Francouzská Guyana, která zůstala součástí Francie jako její zámořský department a vztahují se tak na ní i francouzské zákony, včetně zákona o registrovaném partnerství.

Ostatní země Jižní Ameriky jsou po etnické, kulturní, náboženské a historické stránce o poznání odlišnější. Všechny jsou bývalé španělské, případně portugalské kolonie, které si však vydobýly samostatnost již v 19. století. Obyvatelstvo tvoří převážně potomci Indiánů a Evropanů, případně jejich míšenci a převažuje zde křesťanství. Navzdory těmto společným vlastnostem jsou mezi těmito zeměmi rozdíly.

Můžeme zde mluvit o konzervativnějším severozápadu Jižní Ameriky, kde má silnější pozici ona již několikrát zmiňovaná *machistická* tradice. Země jako Bolívie, Peru, Ekvádor, Kolumbie a Venezuela mají spíše odmítavější přístup k sexuálním minoritám, i když se v posledních letech situace zlepšuje a v těchto zemích se objevují návrhy na uznání stejnopohlavních svazků. Nejdále v tomto směru pokročila Kolumbie, která se ocitla téměř před schválením zákona o registrovaném partnerství v parlamentu, nicméně jeho úlohu musel svými rozhodnutími nahradit ústavní soud. Všechny tyto země, kromě Bolívie, mají ale určitou formu antidiskriminační legislativy, která chrání před diskriminací na základě sexuální orientace. Ekvádor, jako jediná země v Latinské Americe a jako jedna z mála zemí světa, má tuto antidiskriminační úpravu zakotvenou od roku 1998 i v ústavě.²²⁵

Výrazně progresivnější je v oblasti práv na uznání stejnopohlavních svazků jihovýchod a jih Jižní Ameriky. Kromě Chile a Paraguaye, kde dosud

²²⁴ TIELMAN - HAMMELBURG (1993, 251)

²²⁵ OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13].

<http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.

nebylo uzákoněno ani registrované partnerství, ani příslušná LGBT antidiskriminační legislativa, jsou ostatní země jako Argentina, Uruguay, Brazílie a případně Falklandy výrazně napřed. Kromě toho, že ve všech těchto zemích nalezneme v určitém rozsahu antidiskriminační právní úpravy, tak také ve všech těchto zemích funguje institut registrovaného partnerství osob stejného pohlaví, někdy rozšířen i na dvojice pohlaví opačného. V Uruguayi a na Falklandách, kde v tomto směru platí britská legislativa,²²⁶ je tato problematika řešena centrálně; zatímco v Argentině a v Brazílii je příslušná právní norma zatím pouze v některých provinciích (viz Tabulka 1 a Obrázek 1).

Tab. 1: Právní postavení homosexuálního chování a stejnopohlavních svazků.

	Trestnost homosexuality	Antidiskriminační legislativa	Registrované partnerství
Argentina	-	ano	ano - regionálně
Bolívie	-	-	-
Brazílie	-	ano	ano - regionálně
Ekvádor	-	ano	-
Falklandy	-	ano	ano
Francouzská Guyana	-	ano	ano
Guyana	ano	-	-
Chile	-	-	-
Kolumbie	-	ano	ano
Paraguay	-	-	-
Peru	-	ano	-
Surinam	-	-	-
Trinidad a Tobago	ano	-	-
Uruguay	-	ano	ano
Venezuela	-	ano	-

zdroj: vlastní zpracování

²²⁶ Office of Public Sector Information. *Civil Partnership Act 2004* [online]. Issued November 18, 2004 [cit. 2008-08-12].

<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2004/ukpga_20040033_en_1>.

Obr. 1: Právní postavení homosexuálního chování a uzákonění stejnopohlavních svazků v Jižní Americe.²²⁷

Celkově se dá říci, že se postavení sexuálních minorit až na výjimky v celé Jižní Americe zlepšuje. Rozvoj demokratických standardů a s nimi i rozvoj občanské společnosti, která je v daném směru reprezentována LGBT organizacemi dává podmínky k sebevědomému a úspěšnému prosazování práv sexuálních menšin v celé Jižní Americe. V dnešním globalizovaném světě má také velký význam mezinárodní vliv okolních zemí, ale také směr,

²²⁷ vlastní zpracování, upraveno podle mapového podkladu dostupného na: Wikipedia.

Homosexuality laws of the world [online]. c2004, last revision August 11, 2008 [cit. 2008-08-12]. <http://en.wikipedia.org/wiki/Homosexuality_laws_of_the_world>.

kterým se ubírá vyspělý svět reprezentovaný euroamerickou civilizací a v oblasti práv LGBT komunity hlavně Evropská unie. Současná tendence vede k zavádění kvalitní antidiskriminační legislativy, uzákonění možnosti uzavírat stejnopohlavní svazky, ať už v rámci manželství, nebo nového institutu registrovaného partnerství, a dále také možnost adopce dětí homosexuálními páry. V tomto směru má celá Jižní Amerika ještě dlouhou cestu před sebou, dílčí úspěchy na tomto poli jsou však již jasně patrné.

Problémem pravděpodobně nadlouho zůstane propastný rozdíl ve vnímání sexuálních minorit v mnohem liberálnějších velkoměstech a na venkově, kde chybí často dostatečné vzdělání a mají zde velký vliv církve a jiné konzervativní náboženské skupiny. Tato situace zůstane pravděpodobně nadlouho zakonzervována z důvodu, že sami příslušníci LGBT často odcházejí za liberálnějším prostředím do měst, než aby se snažili situaci v jejich domovech na venkově měnit. Migrační proud je v tomto ohledu jasně patrný všude a je tím silnější, čím větší rozdíly mezi venkovem a městy v postavení sexuálních menšin jsou.

9. Závěry

Mnohé jihoamerické země ušly za posledních deset let v otázce postavení LGBT menšin značnou cestu. V mnoha zemích se podařilo dojít od oficiální stigmatizace gayů, leseb a případně i transsexuálů až k zákonům, které jejich diskriminaci zakazují, někde to dokonce stojí přímo i v ústavě. Za posledních deset let také došlo k uzákonění možnosti uzavřít registrované partnerství osobami stejného pohlaví v pěti, a pokud budeme počítat i Falklandy, tak v šesti zemích Jižní Ameriky. To je jistě velký úspěch, na druhé straně došlo například i ke zpřísnění již stávající represivní legislativy vůči homosexuálnímu chování ve státě Trinidad a Tobago.

Došlo i ke značné emancipaci LGBT organizací, které zefektivnily svoji politickou práci na poli prosazování partnerských a antidiskriminačních práv sexuálních menšin. Získaly určitý kredit u společnosti díky aktivnímu boji proti šíření HIV/AIDS a rychlé pomoci postiženým. Došlo ale také i k reakci ze strany xenofobních a náboženských skupin, které zesílily svůj odpor proti probíhajícím společenským změnám. Dochází tak k určité sociální kolizi, která je ovšem vlastní všem fázím přiznávání rovných práv novým skupinám lidí; ať už jde o otroky, ženy, nebo homosexuály.

Dá se říci, že celkově se postavení sexuálních minorit v Jižní Americe zlepšuje a je na správné cestě, která však není ještě zdaleka u konce. Je potřeba ještě mnoho politické vůle a změn v sociálním smýšlení lidí, aby se dala situace celkově označit za vyhovující. Jak je ale patrné, vývoj se i v této oblasti urychluje, díky globalizaci roste vliv mezinárodních hnutí a pozitivní příklady ze zahraničí dostatečně táhnou na to, abychom mohli být v dohledné době svědky dalších progresivních změn.

10. Shrnutí – Summary

Postavení sexuálních minorit se v průběhu historie v jihoamerických zemích proměňovalo. V předkoloniálním období mívaly osoby překračující klasické genderové role zvláštní postavení ve společnosti, které v mnohých kulturách přetrvalo po staletí. S nástupem koloniální nadvlády však přišla postupně represe ze strany katolické inkvizice, která v průběhu novověku přerostla v perzekuci sexuálních minorit ze strany státu. Postupně s industrializací a urbanizací začíná docházet ke vzniku homosexuálních subkultur, jako reakce na represivní prostředí ve společnosti, udržovaném i ve 20. století diktátorskými režimy. Ke vzniku LGBT organizací dochází až v 80. letech 20. století v souvislosti s uvolněním poměrů ve společnosti a rozvojem demokracie po pádu diktatur. K rozvoji gay organizací přispěla i epidemie HIV/AIDS, která dala možnost těmto organizacím prokázat veřejnosti jejich společenskou prospěšnost rychlou pomocí a masivní osvětovou kampaní. Díky tomuto si tyto organizace vydobily dostatečný politický vliv, který zúročily v boji za práva LGBT komunity. Nejdříve to byl boj za vlastní dekriminální, poté za antidiskriminační ochranu současně s možností uzavírat stejnopohlavní svazky a v současnosti se již začínají ozývat hlasy za uzákonění možnosti adopce dětí homosexuální páry.

Kromě historického vývoje tato studie porovnává současné postavení sexuálních minorit, a to především homosexuálů, v jednotlivých jihoamerických zemích z hlediska kulturního, sociálního, v první řadě ale z hlediska právního. Poukazuje na úspěchy při zavádění antidiskriminační legislativy a uzákoňování možnosti uzavírat registrovaná partnerství v některých zemích; na druhou stranu konstatuje stále ještě rigidní legislativu v Guyaně a na Trinidadu a Tobagu, která doposud tvrdě kriminalizuje homosexuální chování.

Klíčová slova: homosexualita, sexuální minority, registrované partnerství, LGBT, diskriminace, lidská práva, Jižní Amerika

The position of sexual minorities has been still changing during the history of South American countries. Before the Europeans came to the South America there were persons crossing standard gender roles who had an exclusive position in a community, which survived in many cultures for centuries. But then the oppression appeared along with a colonial empire as the catholic inquisition started working. This oppression had transformed into an official legal persecution in the 19th and 20th century. According with industrialization and urbanization the homosexual subcultures arose as a reaction on a hostile environment in the society, which was being kept even during the 20th century by dictatorship regimes. The LGBT organizations were appearing in the 80s of the 20th century together with redemocratization after the end of dictatorships. Upcoming HIV/AIDS epidemic contributed to the development of these organizations by giving them a chance to prove their social benefit to the society when providing immediate help and massive edification campaign against HIV/AIDS. Due to this public service these organizations gained sufficient political influence which has been used in fight for the LGBT rights. Firstly in fight for their own decriminalization, then for anti-discrimination protection along with recognition of same-sex unions, and recently there have been heard voices for possibility of adoptions by homosexual couples.

Besides the historical evolution of the position of sexual minorities this study compares the recent positions of sexual minorities, mostly homosexuals, in all South American countries focused on cultural, social, but firstly on a legal situation. It states the achievements of introducing anti-discrimination legislature and legalizing the institute of same-sex unions in some countries. On the other side it admits obsolete rigid legislature in Guyana and Trinidad and Tobago, which countries still sorely criminalizes the homosexual behavior.

Key words: homosexuality, sexual minorities, same-sex unions, LGBT, discrimination, human rights, South America

11. Použité zdroje

- ECKSTEIN, Susan E. – WICKHAM-CROWLEY, Timothy P. *Struggle for Social Rights in Latin America: Claims in the Arenas of Subsistence, Labor, Gender, and Ethnicity*. In *Struggle for Social Rights in Latin America*. New York: Routledge, 2003. Chapter 1, s. 1–56. ISBN 0–415–93527–X.
- FRASCA, Tim. *AIDS in Latin America*. 1st edition. New York: Palgrave Macmillan, 2005. 261 s. ISBN 1–4039–6944–2.
- FUSKÓVA-KORNREICH, Ilse – ARGOV, Dafna. *Lesbian Activism in Argentina: A Recent but Very Powerful Phenomenon*. In *The Third Pink Book: A Global View of Lesbian and Gay Liberation and Oppression*. Buffalo (New York): Prometheus Books, 1993. Part One, Chapter 7, s. 80–85. Publikace International Lesbian and Gay Association (ILGA). ISBN 0–87975–831–7.
- GREEN, James N. *Beyond Carnival: Male Homosexuality in Twentieth-Century Brazil*. Chicago: The University of Chicago Press, 1999. xiv, 408 s. *Worlds of Desire: The Chicago Series on Sexuality, Gender, and Culture*. ISBN 0–226–30639–9.
- GRUZINSKI, Serge. *The Ashes of Desire: Homosexuality in Mid-Seventeenth-Century New Spain*. In *Infamous Desire: Male Homosexuality in Colonial Latin America*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003. Chapter Seven, s. 197–214. ISBN 0–226–75704–8.
- HIGGS, David. *Tales of Two Carmelites: Inquisitorial Narratives from Portugal and Brazil*. In *Infamous Desire: Male Homosexuality in Colonial Latin America*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003. Chapter Five, s. 152–167. ISBN 0–226–75704–8.
- MONEY, John. *Gay, Straight, and In-Between: The Sexology of Erotic Orientation*. 1st issued as paperback. New York: Oxford University Press, 1990. 267 s. ISBN 0–19–506331–7.

- MOTT, Luiz. Crypto-Sodomites in Colonial Brazil. In *Infamous Desire: Male Homosexuality in Colonial Latin America*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003. Chapter Six, s. 168–196. ISBN 0–226–75704–8.
- PARKER, Richard G. *Beneath the Equator: Cultures of Desire, Male Homosexuality, and Emerging Gay Communities in Brazil*. New York: Routledge, 1999. xvi, 288 s. ISBN 0–415–91620–8.
- PECHENY, Mario. Sexual Orientation, AIDS, and Human Rights in Argentina: The Paradox of Social Advance amid Health Crisis. In *Struggle for Social Rights in Latin America*. New York: Routledge, 2003. Chapter 11, s. 253–270. ISBN 0–415–93527–X.
- RUPP, Leila J. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví v Americe od příchodu Evropanů po současnost*. 1. vydání. [Praha]: One Woman Press, 2002. 275 s. ISBN 80–86356–11–6.
- SIGAL, Pete. (Homo)Sexual Desire and Masculine Power in Colonial Latin America: Notes toward an Integrated Analysis. In *Infamous Desire: Male Homosexuality in Colonial Latin America*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003a. Introduction, s. 1–24. ISBN 0–226–75704–8.
- SIGAL, Pete. Gendered Power, the Hybrid Self, and Homosexual Desire in Late Colonial Yucatan. In *Infamous Desire: Male Homosexuality in Colonial Latin America*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003b. Chapter Three, s. 102–133. ISBN 0–226–75704–8.
- STAVIG, Ward. Political “Abomination” and Private Reservation: The Nefarious Sin, Homosexuality, and Cultural Values in Colonial Peru. In *Infamous Desire: Male Homosexuality in Colonial Latin America*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003. Chapter Four, s. 134–151. ISBN 0–226–75704–8.
- TIELMAN, Rob - HAMMELBURG, Hans. World Survey on the Social and Legal Position of Gays and Lesbians. In *The Third Pink Book: A Global View of Lesbian and Gay Liberation and Oppression*. Buffalo (New York):

- Prometheus Books, 1993. Part Two, Chapter 23, s. 249–342. Publikace International Lesbian and Gay Association (ILGA). ISBN 0–87975–831–7.
- WEISS, Petr – ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. 159 s. ISBN 80–7178–558–X.
- WEST, Donald J. – GREEN, Richard (eds.). *Sociolegal Control of Homosexuality: A Multi-Nation Comparison*. New York: Kluwer Academic Publishers, 2002. xviii, 354 s. Perspectives in Sexuality. ISBN 0–306–47142–6.
- WRIGHT, Timothy – WRIGHT, Richard. Bolivia: Developing a Gay Community – Homosexuality and AIDS. In *Sociolegal Control of Homosexuality: A Multi-Nation Comparison*. New York: Kluwer Academic Publishers, 2002. Chapter 6, s. 97–108. Perspectives in Sexuality. ISBN 0–306–47142–6.
- ZVĚŘINA, Jaroslav – MALINA, Jaroslav. *Sexuologie pro antropology*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana; [Brno]: Masarykova univerzita v Brně; Brno: Nauma, 2002. 68 s. Edice Scientia. V rámci řady MALINA, Jaroslav (ed.). *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: Modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů*; sv. 5. ISBN 80–210–2822–X.
- ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: Akademické nakladatelství Cerm, 2003. 287 s. ISBN 80–7204–264–5.
- 365Gay.com. *Argentina Moving Toward Gay Marriage Rights* [online]. Posted March 1, 2007 [cit. 2008-05-13].
<<http://www.365gay.com/Newscon07/02/022807argentina.htm>>.
- 365Gay.com. *Brazil Court OKs Gay Adoption* [online]. Posted July 11, 2005 [cit. 2008-05-14].
<<http://www.365gay.com/newscon05/07/071105brazil.htm>>.
- Avert. *Worldwide ages of consent* [online]. Last revision May 13, 2008 [cit. 2008-05-13]. <<http://www.avert.org/aofconsent.htm>>.

- BBC News. *Brazilian go-ahead for gay unions* [online]. Last revision March 5, 2004 [cit. 2008-05-14].
<<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/3534959.stm>>.
- Buenos Aires Herald. *Same-sex couples legal in BA* [online]. [cit. 2008-05-13].
<<http://www.buenosairesherald.com/argentina/note.jsp?idContent=1031&Key=ARGENTINA>>.
- Catholic World News. *Abortion, gay union defeated in Paraguay* [online]. Posted June 1, 2005 [cit. 2008-08-11].
<<http://www.cwnnews.com/news/viewstory.cfm?recnum=37511>>.
- CHA. *Comunidad Homosexual Argentina: Historia de la CHA* [online]. [cit. 2008-05-13]. <<http://www.cha.org.ar/simple.php?menu=10&cat=50>>.
- CIA. *The World Factbook* [online]. c2008, last revision May 1, 2008 [cit. 2008-05-14]. <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>>.
- Clarín.com. *Córdoba: aprueban la unión civil entre homosexuales en Villa Carlos Paz* [online]. Publicado Noviembre 23, 2007 [cit. 2008-05-13].
<<http://www.clarin.com/diario/2007/11/23/um/m-01547228.htm>>.
- Clarín.com. *Uruguay: avanza un proyecto para que los gays puedan adoptar* [online]. Publicado Marzo 23, 2008 [cit. 2008-08-11].
<<http://www.clarin.com/diario/2008/03/23/elmundo/i-02601.htm>>.
- Code004. *004.CZ – Sexuální orientace* [online]. Publikováno 15. 7. 2005 [cit. 2008-08-06]. <<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005071512-h--homosexualita-orientace>>.
- Gay Times. *Gay Guide* [online]. [cit. 2008-05-13].
<<http://www.gaytimes.co.uk/HotSpots/GayGuide.html>>.
- GINA. *Constitution (Amendment Number 2) Bill No.9 of 2003* [online]. Posted July 18, 2003 [cit. 2008-05-14].
<http://www.gina.gov.gy/%20document_reports/amendmentbill.html>.

- GlobalGayz.com. *South America* [online]. Updated August 3, 2008 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.globalgayz.com/art-index.html#southamerica>>.
- Grupo Gay da Bahia. *GGB: O que é o GGB* [online]. c2003 [cit. 2008-05-14]. <<http://www.ggb.org.br/ggb.html>>.
- Guide to Gay Lima & Gay Peru. *Gay Life in Lima, Peru* [online]. c1999, last revision July 15, 2008 [cit. 2008-08-11]. <<http://lima.queercity.info/about.htm>>.
- Human Rights Watch. *Generation Under Fire: Children and Violence in Colombia* [online]. c1994 [cit. 2008-08-10]. <<http://www.hrw.org/reports/1994/colombia/gener1.htm>>.
- IGLHRC. *Where Having Sex is a Crime: Criminalization and Decriminalization of Homosexual Acts* [online]. c2003 [cit. 2008-05-14]. <<http://www.iglhrc.org/site/iglhrc/content.php?type=1&id=77>>.
- Immigration Division of Trinidad and Tobago. *Immigration Act* [online]. Issued 1969, last ammended 1995 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.immigration.gov.tt/documentlibrary/downloads/13/Imm%20Act%20&%20Regs.pdf>>.
- International Herald Tribune. *Top Colombian court affirms gay couples' right to joint health plans* [online]. Posted October 6, 2007 [cit. 2008-08-09]. <<http://www.iht.com/articles/ap/2007/10/06/america/LA-GEN-Colombia-Gay-Rights.php>>.
- Légifrance. *Détail d'un texte: Pacte civil de solidarité* [online]. Loi du 15 novembre 1999, version consolidée au 1 mai 2008 [cit. 2008-05-14]. <<http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT00005628705&dateTexte=20080514>>.
- MHOL. *Movimiento Homosexual de Lima: Historia* [online]. Actualizado Octubre 25, 2007 [cit. 2008-08-11]. <http://mhol.org.pe/contenido_base/historia.htm>.

- Ministry of Legal Affairs. *Sexual Offences Act* [online]. Issued November 11, 1986 [cit. 2008-08-11]. <<http://rgd.legalaffairs.gov.tt/Laws/Chs.%2010-13/11.28/11.28.htm>>.
- MOVILH. *Los objetivos del Movilh* [online]. c2008 [cit. 2008-05-15]. <http://www.movilh.cl/index.php?option=com_content&task=view&id=8&Itemid=4>.
- Office of Public Sector Information. *Civil Partnership Act 2004* [online]. Issued November 18, 2004 [cit. 2008-08-12]. <http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2004/ukpga_20040033_en_1>.
- OTTOSSON, Daniel. *LGBT world legal wrap up survey* [online]. c2006 [cit. 2008-05-13]. Dokument International Lesbian and Gay Association (ILGA). <http://typo3.lsvd.de/fileadmin/pics/Dokumente/Homosexualitaet/World_legal_wrap_up_survey._November2006.pdf>.
- Parliament of The Republic of Trinidad and Tobago. *The Sexual Offences (Amendment) Act, 2000* [online]. Issued September 25, 2000 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.ttparliament.org/bills/acts/2000/a2000-31.pdf>>.
- Pink News. *Uruguay's President grants legal rights for gay couples* [online]. Posted December 28, 2007 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.pinknews.co.uk/news/articles/2005-6419.html>>.
- Pink News. *Gay rights were part of rejected Venezuelan referendum* [online]. Posted December 4, 2007 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.pinknews.co.uk/news/articles/2005-6236.html>>.
- Reuters. *Uruguay OKs gay unions in Latin American first* [online]. Posted December 18, 2007 [cit. 2008-08-11]. <<http://www.reuters.com/article/worldNews/idUSN1854039020071219>>.
- SASOD – Guyana. *Society Against Sexual Orientation Discrimination* [online]. c2003 [cit. 2008-05-14]. <http://www.geocities.com/sasod_guyana/>.

The Christian Post. *Colombia Conservatives Derail Same-Sex Couples Bill* [online]. Posted June 21, 2007 [cit. 2008-08-09].

<<http://www.christianpost.com/article/20070621/colombia-conservatives-derail-same-sex-couples-bill.htm>>.

The Washigton Post. *Colombia to Recognize Gay Unions With Extension of Health, Other Benefits* [online]. Posted June 16, 2007 [cit. 2008-08-09].

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/06/15/AR2007061502334_pf.html>.

Wikipedia. *Homosexuality laws of the world* [online]. c2004, last revision August 11, 2008 [cit. 2008-08-12].

<http://en.wikipedia.org/wiki/Homosexuality_laws_of_the_world>.